

DIPLOMADOLGOZAT

Pákay-Gáspár Timea

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Budai Campus

Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet

Emberi Erőforrás Tanácsadó Mesterszak

**PÁLYAISMERET VIZSGÁLATA ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK
KÖRÉBEN**

Belső konzulens:	Dr. Fazakas Ida egyetemi docens
Belső konzulens intézete:	Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet
Készítette:	Pákay-Gáspár Timea

Budapest

2024

Tartalom

Bevezetés.....	3
I.Irodalmi áttekintés.....	3
Pályaorientáció fogalma	3
Pályaorientáció tartalmi összetevői	4
Önismeret jellemzői.....	5
A pályaismeret, mint a pályaorientáció speciális ismeretanyaga	7
Strukturált csoportfoglalkozás.....	8
A pályaorientáció pedagógiai folyamata	11
II. Kutatás.....	13
A kutatás célja és hipotézisei.....	13
A kutatás módszerei.....	13
A kérdőív bemutatása	13
Matematikai statisztikai eljárások	14
A kutatás mintája	15
III. Kutatás eredményei	16
A tanulói pályaismereti kérdőív eredményei.....	16
A szülői iskolai végzettségre vonatkozóeredmények.....	16
A tanulók pályaelképzeléseire vonatkozó eredmények.....	20
Pályaismeret struktúrájának elemzése	22
Tevékenységre vonatkozó kérdések eredménye.....	24
Eszközre vonatkozó kérdések eredményei	26
Anyagra vonatkozó kérdések eredménye	28
Pearson-féle khi-négyzet próba	30
3x 1,5 órás pályaorientációs foglalkozás a hetedik évfolyamosok számára.....	31
Mérési összehasonlítások	34
Szülők foglalkozására vonatkozó második mérés utáni összehasonlító elemzések	34
Tanulók pályaelképzeléseire vonatkozó kérdések második mérés utáni összehasonlító elemzése.....	35
Pályaismeret struktúrájának második mérés utáni összehasonlító elemzése.....	35
Tevékenységre vonatkozó kérdések második mérés utáni összehasonlító elemzése	36
Eszközre vonatkozó kérdések második mérés utáni összehasonlító elemzése.....	38
Anyagra vonatkozó második mérés utáni összehasonlító elemzése.....	39
IV. Eredmények összegzése, hipotézisek igazolása	40
Irodalomjegyzék	43
Ábrajegyzék és táblázatok	45
Mellékletek	46

Bevezetés

A megfelelő pálya kiválasztása mindig is lényeges tényező volt az emberi életben. Régebben a társadalmi szerepek, (mint például az elsőszülött birtoköröklése, a másodiknak rendelt papi hivatás, vagy a harmadik szülöttnél jutó katonai pálya) vagy a családi hagyományok (az apa mesterségét a fiúnak kellett tovább vinnie) formálták az életutakat. A nemek szerinti elvárások is másképp alakultak, a nők számára vonzó volt a tanítói pálya vagy a postai munkakörök. A XX. századi társadalmi, gazdasági változások következtében a választás szabadsága/kényszere is előtérbe került, mivel új szaktevékenységek tömege alakult ki, amelyeknek nyomán követése az emberek számára egyre nehezebb lett. Ez eredményezte, hogy már a XX. század első évtizedeiben felmerült a tájékoztatás, illetve a tájékozódás igénye, amelyet mai szóhasználatnál pályaválasztási tanácsadásnak, pályaeorientációnak nevezünk (Völgyesi 1995). Akár nemzetgazdasági kérdés, hogy a felnövekvő korosztályok mind sikeresebben bekapcsolódjanak a társadalmi munkamegosztásba, úgy, hogy egyéni életútjuk is ebben a munkamegosztási rendszerben teljessé váljon.

A tájékozódási igényt sokféle módon lehet kielégíteni, vagyis a pályaeorientáció színtere és módszertana nagyon sokféle lehet. Egyik kiemelt hely, az iskola, ahol a tanulók szervezett keretek között elérhetők, igényeik felmérhetők, és jó válaszok is adhatók rá. A jelenlegi közoktatási rendszerben a 8. évfolyam utáni iskola/pályaválasztás sok tanuló életében jelent egyben szakmaválasztást is, ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy a tanulók már az általános iskolában, a 8. évfolyam végére kapjanak olyan információkat, felkészítést, amely segítené a pálya/iskolaválasztásukat. Ehhez jó kiindulópont lehet a pályaismeret oktatása (Fazakas, 2009). A pályaismeret mint tudás, ismeret jó kapcsolódási pont lehet az öndefinícióhoz, a tanulók önismeretét is támogatná.

I. Irodalmi áttekintés

Pályaeorientáció fogalma

A pályaeorientációnak sokféle megfogalmazását és értelmezését találjuk a magyar nyelvű szakirodalomban (Csirszka 1966, Rókusfalvy 1969, Völgyesi 1976, Ritoókné 1986, Váriné 1987, Zakar 1988, Szilágyi 1993). Bár a magyar szerzők különbözőképpen gondolkodnak a pályaválasztásról és annak összetevőiről, de az első pályaválasztási döntés jelentősége minden kutatónál megtalálható. Ebben a kutatásban Szilágyi (2000, 16-17 o.) definícióját

fogadtuk el kiindulópontnak: „az egyén a fennálló lehetőségek alapján önállóan, céljának megfelelően kiválaszt egy olyan foglalkozást, tevékenységet, amely lehetővé teszi, hogy a társadalom és/vagy a maga számára értéket tartalmazó munkát végezhesen. A hangsúly az egyén és környezete közti interakciós folyamaton van, amely folyamat döntéssel zárul, és ez adja a későbbi pályája kiindulópontját”.

A pályaaorientáció, mint fogalom ennél szélesebb körben is értelmezhető, az LLG (Lifelong Guidance) azaz életpálya- tanácsadás, életpálya-építés, egy olyan tevékenység, amely az élethosszig tartó tanulást támogató tanácsadási folyamat, amely bárki számára legyen az tanuló vagy már a munka világában elhelyezkedő személy fel tudja térképezni a saját személyiségének jellemzőit ezzel számára helyesebb képzési, foglalkozási és tanulási döntéseket tudjon meghozni a jövőjére nézve (Jackson, 2013).

Pályaaorientáció tartalmi összetevői

A sikeres pályaválasztási döntést egy olyan tájékozódási folyamat előzi meg, melynek eredményeképpen a fiatal az adott életkornak megfelelő önismerettel, öndefinícióval rendelkezik. Ismeri annak a társadalmi környezetnek a gazdasági jellemzőit és képzési lehetőségeit, valamint valódi ismeretei vannak a pályák világáról. Ebben a magyar kutatók eredményei egybehangzóak, miszerint a pályaaorientáció tartalmát az önismeret, a pályaismeret és a képzési lehetőségek ismerete jelenti (Rókusfalvy 1969, Ritoókné 1976, Völgyesy 1976, Szilágyi 1996, 2002a, 2005a, Fazakas 2009, Kenderfi 2019).

Az iskolai környezetben folyó pályaaorientációs munkához jól hozzárendelhető Super (1995) stádium elméleti megközelítésének első két életszakasza. Bemutatjuk azokat a fontos jellemzőket, amelyek az életút ebben a két stádiumában jelennek meg, és fontos támpontokat adnak az iskolai pályaaorientáció tartalmához.

1. Növekedés stádium – születéstől 14 éves korig tart. Kezdetben a gyermeket a fantáziája és a vágyai irányítják, később pedig egy inkább az érdeklődési körök és a kialakuló képességei válnak meghatározóvá. Ez a korai fejlődési szakasz három részből áll:

Fantázia időszaka 4-10 éves korig. Ebben a korban a gyermek a fantáziáját használja fel a különböző szükségletek és vágyak kielégítésére, gyakran mindezt szerepjátékok formájában.

Érdeklődési szakasz 11-12 éves korig. Ebben az időszakban a gyermeket főként a kíváncsisága és az érdeklődése irányítja, ami befolyásolja viselkedését.

Képesség felismerési időszak 12-14 éves korig. Ebben a fázisban a serdülők reálisabban kezdik el felmérni saját képességeiket, és ezek egyre nagyobb szerepet kapnak a jövőbeli pályaelképzeléseik kialakításában, a pálya követelményeinek megfeleltetése révén.

2. Keresési fázis – 14- 15 éves korig. Ebben a szakaszban az egyén aktívan gyűjti az információkat a lehetséges karrierutakról, próbára teszi képességeit és feszegeti a határokat, mind az iskolai mind a magánéletben. Munkákat vállal ezzel is megismerve a korlátait. Azonosítja saját identitását. Ez a fázis három részre osztható: Feltárási és kísérletező időszak 15-17 éves korig: Ebben az időszakban a fiatalok számos lehetőséget próbálnak ki, mind a fantáziájuk segítségével, mind a való életben, például nyári munkák vagy szakkörök által. Intenzíven mérlegelik lehetőségeiket, amelyről másokkal is konzultál.

Átmeneti szakasz 18-21 éves korig. Ebben az időszakban megszilárdulnak a karrierelképzelések, melyeknek megvalósítására törekednek.

Próbálkozásos időszak 22-24 éves korig. Ebben a szakaszban talál olyan területeket, amiket kipróbál, annak érdekében, hogy megtalálja azt, amit hosszú távon is végezne.

További fázisokként jelenik meg a Felépítés megállapodás szakasza 25-44 éves korig. Fenntartás szakasza 44-64 éves korig. Hanyatlás időszaka 65 éves kortól.

Önismeret jellemzői

Ha a pályaaorientáció tartalmának meghatározásához a fentieket tekintjük kiindulópontnak, akkor az iskolai pályaaorientációs munka során a fejlesztendő önismereti elemek a következők: az érdeklődés, képesség, érték, munkamód. Ezek az önismereti tényezők szerepelnek a hazai pályaaorientációs irodalomban is, ahol hangsúlyozzák, hogy az önismereti folyamat során a személyiségjegyek felismerése és elemzése alapvető. (Szilágyi 2002)

1. Érdeklődés

„Az orientáció során nagy jelentőséget tulajdonítunk a személyiséget meghatározó jellemzők közül az érdeklődési irányoknak.” (Szilágyi, 2002, 8 o)

Az érdeklődésfogalmát úgy definiálják, mint a személyiség tartalmi irányultságát, ami érzelmi töltettel bír és szubjektív értéket tulajdonít a vizsgált tárgyhoz. A pályaválasztás kontextusában számos érdeklődési terület jelenik meg, mint például a kereskedelem, művészetek, környezetvédelem, szolgáltatás és technikai megoldások. Fontos figyelembe

venni, hogy az érdeklődés idővel változhat, a 13-14 évesek esetében a pályaválasztási preferenciák akár 1-2 éven belül többször is változhatnak. Az érdeklődés mértéke azt is befolyásolhatja, hogy mennyire vagyunk kimerültek egy adott munka végzése után, illetve ahol kevésbé érzi jól magát az ember lassabban telik az idő.

2. Képesség

„A pályák különböző képességszinteket és képességstruktúrát kívánnak meg”. (Szilágyi, 2002, 10 o)

A képesség a személyiség azon állandó tulajdonságai, melyek elengedhetetlenek a sikeres működéshez egy adott területen (Szilágyi, 2002). A képességek megismerés két kihívást is magával hordoz, a sikeres tevékenységhez szükséges képességek azonosítását, másrészt a szakmákra jellemző speciális képességek felmérését.

3. Érték

„Az érték befolyásolja a társadalmi beilleszkedést, a munkavállalást, pályaválasztást.” (Szilágyi, 2002, 11 o)

Az értékek objektív és szubjektív aspektusból tevődnek össze: az objektív tartalmakat a külső világ határozza meg, míg a szubjektív oldal a személyes választásokon alapul (Szilágyi 2002.). Az értékek megismerése segít a személyiség értékorientációjának kialakításában. Az értékek kiválasztásai befolyásolhatóak az életkortól, környezettől, és a kulturális hagyományoktól is. A pályaaorientáció során a tanulók eldöntik, mely értékek fontosak számukra és melyek kevésbé.

4. Munkamód

A munkamód olyan összetett pszichológia jellemző, mely az egyén által alkalmazott, munka sajátosságaiból eredő személyes megoldásokat foglalja magába (Szilágyi, 2002). Mindez magába foglalja a munkatempót, a munkavégzés ritmusát, az önállóságot, pontosságot, és nem utolsósorban a monotóniatűrőképességét is. A munkamód fontos eleme az orientációs tevékenységeknek mivel a tanulók ennek tudtában realisabb képet kapnak saját munkastílusukról. Illetve azt is megtudhatják, hogy hogyan illeszkedhetnek a különböző munkakörnyezetekbe. A pályaaorientációs folyamatok részeként a diákok különféle feladatok és önértékelő módszerek segítségével ismehetik fel saját munkamódjukat. Ezek alapvetően befolyásolhatják a munkavégzésük hatékonyságát és a munkahelyi elégedettséget.

Az önismereti tényezők mit az érdeklődés, képesség, érték, munkamód, alapvető jelentőséggel bírnak az iskolai pályaaorientációs tevékenységekben. Ezen tényezők segítenek

a tanulók számára abba, hogy a képzési lehetőségek és a pályaismeret mellett a saját személyiségüket is jobban feltérképezzék.

A pályaismeret, mint a pályaaorientáció speciális ismeretanyaga

A pályaaorientáció speciális ismeretanyagát a személyiségben rejlő lehetőségek feltárásán túl a pályaismeret, a pálya-munka világában való jártasság adja. A pályalélektan témakörén belül a pályaismeretre vonatkozó információk elkülönített területet jelentenek. Változó világunkban olyan információ-mennyiséggel kell megküzdeni a pályák világára vonatkozóan, amely nehézséget jelent sok, pályát választó tanuló számára (Fazakas, 2018). A pályaismeret sosem „kész” tudásanyag, a pályaaorientációt végző szakembereknek is kötelessége, hogy folyamatosan fejlesszék a tudásukat, ha korrekt információt akarnak nyújtani (Fazakas, 2009).

A pályaismeret fogalmának megjelenése a szervezett pályaválasztási tanácsadás és munkaközvetítés kialakulásához kapcsolódik, az ehhez szükséges háttértudást jelenti. Az egyes foglalkozásokban lényeges szerepet játszó tényezők tudományos leírása és csoportosítása a pályalélektani kutatások egyik legfontosabb feladata. Az optimális pályaválasztási döntés támogatásához ismerni kell az embert és a személyiségjellemzőit, valamint a foglalkozásokat és azok követelményeit, amelyeket az emberrel szemben támasztanak.

A pályaaorientáció szempontjából két témát emelhetünk ki a pályaismeret halmazából, az első a *pályák osztályozási szempontjainak* megismerése, amely részben tükrözi a gazdasági fejlettségi szintet is, ez a tanulók számára a szakmacsoportok bemutatásával tehetjük szemléletessé. A második terület a *foglalkozások tartalma (foglalkozási profil, pályaleírások)* (Fazakas, 2017). A foglalkozási profilok adják azokat az információkat és lényegében azokat a kapaszkodókat, amelyek sok esetben, mint követelmény jelennek meg a tanulóval szemben, és amelyek alapul szolgálhatnak a pálya kiválasztásához. A pályaaorientációban a foglalkozási profilok elkészítésének feladatától a felhasználóbarát pályaismertető technikákon keresztül szükség van a tartalmi elemek ismeretére. Ha a pályaaorientációban ezekre a speciális szempontokra a szakember ráirányítja a figyelmet, segít a pályakiválasztás folyamatában. (Fazakas 2017)

A képzési (szakképzés, felsőoktatás) rendszerek ismerete segítheti a tanulókat a pályák, tanulási utak tervezésében és egyben pályaismeretet is nyújthatnak.

2020-ban megváltozott a szakképzés és a felnőttképzési rendszer hazánkban. Jelenleg huszonöt szakképzési ágazatot különböztetünk meg, és 174 alapszakmát, illetve 73 részszzakképzést. (1. melléklet)

Strukturált csoportfoglalkozás

A csoportos foglalkozások jellemzően hosszabb időtartamon átívelő, tematikus foglalkozás sorozat, ahol a csoport tagjai a foglalkozások alatt állandóságot és változatosságot is képviselik egyaránt. Ezek a foglalkozások olyan meghatározott témákat ölelnek fel, melyek a résztvevők pályaválasztási útjának alakításához segítenek. (Szilágyi 2002)

A csoportos foglalkozások során a résztvevők nem csupán információkat osztanak meg, hanem tanulási és ismeret megosztási lehetőségeket is kapnak, melyek ösztönözhetik őket az ismeretszerzésre és az önfejlesztésre. A foglalkozások során az egyes tagok alkalomadtán különböző információmennyiségeket dolgoznak fel, miközben tapasztalatokat szereznek és élményeket cserélnek egymással. A vezetők előkészítik és strukturálják ezeket a foglalkozásokat, hogy mindenki részt vehessen a különféle feladatokban és tevékenységekben. Minden foglalkozás egy központi témára összpontosít, amelyet a csoportvezetők választanak ki, és ezek mentén alakítják ki a foglalkozásokat. Fontos szempont, hogy a résztvevők készen álljanak a megoldandó feladatokra és a kreatív kihívásokra.

A kutatások azt mutatják, hogy a munka-pályaorientációs tanácsadás során a strukturált csoportfoglalkozások rendkívül hatékonyak. A pályaorientációs tevékenységekben strukturált megközelítésbe alkalmazható, és nem csak az iskolai tanulmányokban, hanem a felnőtt tanulásban és a munkakeresési folyamatokban is hasznos lehet. (Szilágyi 2002)

A strukturált csoportfoglalkozás általában öt alapelemből áll:

1. Hangulatteremtés: Ez a módszer arra szolgál, hogy elkülönítse a foglalkozás a megszokott ismeretátadástól, és ezáltal vonzóbb legyen a diákok számára például hangulatteremtő játékokkal.
2. Célkitűzés: Ez a résztvevők számára arról szól, hogy megértsék tudatosítsák saját céljaikat és az azok eléréséhez szükséges lépéseket.
3. Ismeretfeldolgozás: a csoport egy megadott témakört dolgoz fel, ezen mélyítve az ismereteket és a megértést.
4. Személyes hozam: Ez lehetőséget ad a résztvevőknek arra, hogy megosszák egyéni tapasztalataikat és véleményüket a foglalkozás témájával kapcsolatban.

5. A következő foglalkozás előkészítése: A csoportos foglalkozások során elengedhetetlen, hogy a résztvevők aktívan részt vegyenek az ismeretek feldolgozásában és közösen építsék a tudásukat. A szervezés során fontos tevékenységek ösztönözzék az együttműködést és a kreatív gondolkodást.

Ebben az összefüggésben ajánlott tevékenységek lehetnek a:

- Együttműködésre ösztönző gyakorlatok
- Csapatépítő feladatok
- Páros vagy csoportos gyakorlatok
- Rangsorolás
- Fogalom tisztázás és kritikus gondolkodás fejlesztése
- Összehasonlító és analitikus feladatok
- Társadalmi szerepek elemzése és megértése

Ezeket a feladatokat minden alkalommal, a tanulási céloknak megfelelően kell kiválasztani és adaptálni.

Csoportvezető stílusa

A csoportban való munkavégzés középpontjában áll a kölcsönös bizalom és nyitottság, a becsületesség és tolerancia elősegítése. Fontos, hogy a résztvevők érezzék, hogy véleményük és gondolataik őszintén értékelve és figyelembe véve lesznek, akár egyetértenek a csoportvezetővel akár nem. A csoportvezetőnek kulcsszerepe van abban, hogy segítse a résztvevőket abban, hogy megtanulják aktívan hallgatni egymást, mint például hallgatói példaként állva előttük. Az a csoportvezető, aki lehetőséget teremt az őszinte és építő jellegű kommunikációra, növeli a csoport összetartását és a tagok közötti bizalmat. Amennyiben egy résztvevő nem kíván beszélni, mindig meg kell adni számára a visszavonulás jogát, amit ugyanolyan fontos, mint bármilyen egyéb reakció. A csoportvezetőnek aktív szerepet kell vállalnia a beszélgetésekben, különösen akkor, amikor a résztvevők töreksenek minden lehetséges módon kifejezni magukat. Fontos, a tanulási környezet ösztönző és interaktív legyen, ahol a résztvevők valódi kötelezettséget éreznek a közösségi tudásmegosztásra. Ez azt jelenti, hogy a résztvevőket arra kell bátorítani, hogy a tanítási folyamat során őszintén megosszák gondolataikat és érzéseiket, amelyek elősegítik a személyes növekedést és önreflexiót.

A tanár által szabott irányelvek és a pozitív megerősítések központi szerepet jelentenek a diákok fejlődésében. Egy olyan etikai keretrendszer, amely a pozitív hozzáállást és a szakma etikai magatartásformák tiszteletét hangsúlyozza, alapvető a pályaorientáció és az önfejlesztés előmozdításában.

A tanár szerepe a diákok erkölcsi és személyiségfejlődésének elősegítésében kulcsfontosságú. A tanár által nyújtott minta és a diákok által tapasztalt interakciók mérvadók lehetnek a diákok számára. A tanár által nyújtott példa és a közvetlen megerősítése pozitív hatással lehet a diákokra, miközben a tanár pozitív közelítése minden diák számára fontos lehet, akik a tanulmányi előre haladásban támogatást keresnek.

A csoportos tanulás a folyamatos értékelés és a diákokkal való konstruktív kommunikáció létfontosságú. Az osztálylétszám és a foglalkozási időszakok hosszát figyelembe véve, csoportvezetőnek el kell fogadni minden diák sajátosságát és a felmerülő speciális igényeiket.

A tanulói kapcsolatok kiépítése során a tanárnak minden diákkal együttműködést kell kialakítani. Fontos, hogy az osztályon belül egy közeg jöjjön létre, ahol a diákok aktívan részt vesznek a folyamatban, és a tanár pozitív visszajelzésekkel ösztönözze a diákokat a további fejlődésre. A tanár feladata, hogy olyan légkört alakítson ki, ahol a diákok szívesen osztják meg gondolataikat és érzéseiket.

Csoportmunka során a tanár által alkalmazott pozitív megerősítések és az együttműködést elősegítő tevékenységek nélkülözhetetlenek. A tanár szerepe kiemelkedően fontos, mivel ő adja át az információkat és ő az, aki dicséretével nem csak az egyénnek, hanem a csoport többi tagjának is üzeneteket adhat át. A tanár által kiemelt jó teljesítmények megosztása az osztállyal, segíthet a többi diáknak is a fejlődésben. A tanár által adott pozitív visszajelzések olyan munkafolyamatok kialakításához vezethetnek, amik a diákok közötti együttműködést erősítik.

A folyamatos interakció és a diákokkal való személyes kapcsolatok rendkívül fontosak. A tanárnak meg kell teremtenie azokat a körülményeket, ahol a diákok biztonságban érezhetik magukat a véleményük megosztásában. A csoportmunka során alkalmazott folyamatos interakciós kapcsolattartás, elősegíti a problémák, feladatok közös megoldását.

A pályaaorientáció pedagógiai folyamata

A cél, hogy a diákok megismerjék az életútjukat meghatározó tényezőket és képességeket, ezáltal segítve őket az önálló döntéshozatalban. Ebben az időszakban, ami akár 5-15 éves intervallumot is felölelhet. Ez idő alatt a diákok számos döntési szituációt élhet meg ami mélyen befolyásolhatja szakmai fejlődésüket és motivációjukat. (Szilágyi 2002)

Hol vagyok és hová tartok:

A pályaaorientáció kezdetén a diákok a szakmacsoportok kiválasztásának és értékelésének folyamatát tanulják meg. A szakma csoport választása a tanulók érdeklődésének és elköteleződésének alapján történik, amely hozzájárul az iskolai tanuláshoz és az önazonosságuk kialakításához. Ebben a szakaszban kerül sor arra, hogy a diákok megvizsgálják, hogy hol tartanak az élet útjukon és milyen irányba kívánnak továbbhaladni, milyen lehetőségük van arra, hogy mélyebb önismeretre tegyenek szert. A pályaaorientáció elengedhetetlen része az oktatásnak, mely lehetővé teszi a tanulók számára, hogy tudatosan foglalkozzanak karrierjük alakításával. A folyamat során kritikus jelentőséggel bír az önismeret és a készségek fejlesztése, melyek a személyes és szakmai célkitűzések megfogalmazásában nyújtanak támogatást. (Szilágyi 2002)

Önreflexió szerepe a karrierút alakításában:

Az első és második szakasz középpontjában a személyes és szakmai identitás kérdése áll, ahol a tanulók megvizsgálják, Hogy hol állnak jelenleg és milyen úton haladnak előre a karrierjük építése során. A második szakasz végére a tanulóknak meg kell határozniuk a saját szakma csoportjukat és a lehetséges tanulás útvonalakat, ami a képzési irányok kiválasztását és azok erőnyeit is magában foglalja.

A tudatos karrierépítés folyamata:

A harmadik szakaszban a diákok tudatosan alakítják a személyiségüket és fejlesztik azokat a készségeket, melyek kritikus fontossággal bírnak a munkaerő piacon való sikeres megjelenéshez. Ez a szakasz nem csupán a szakmai képességek fejlesztésére összpontosít, hanem a kommunikációs és csapatmunka készséget, valamint a munkahelyi interakciók fontosságát is kiemeli. Az ilyen típusú fejlesztések hozzájárulnak a diákok későbbi karrierjének alakításához, ahol a személyes értékek és célok összhangban vannak a választott szakmával és a jövőbeli munkahelyi elvárásokkal.

Tervek kialakításának folyamata:

a pálya tervezési szakaszok olyan fontos döntési szempontokat kínálnak, ahol a tanulók felmérhetik és megtervezhetik jövőjüket. Ezekben a szakaszokban a tanulók fokozottan érzékelik a döntések súlyát, hiszen olyan választásokat kell meghozniuk, amelyek hosszú távon befolyásolják karrierútjukat és szakmai fejlődésüket. A döntések nemcsak a jelenlegi tanulmányi és szakmai lehetőségeikre vonatkoznak, hanem a hosszútávú céljaikra és aspirációikra is.

A jelen és a jövő szakmai területeinek mérlegelése:

A tervezési folyamat során a diákok a jelenlegi szakmai képességeiket és érdeklődési területeiket ismertetik, hogy meghatározzák a további képzési irányokat és szakmai csoportokat. Ebben a szakaszban az a cél, hogy a tanulók a legjobban illeszkedő területet válasszák, ami összhangban áll a jövőbeni karrierjükkel és személyes érdeklődésükkel. A legjobban illeszkedő szakmacsoport kiválasztása az önazonosság és személyes fejlődés szempontjából is kulcsfontosságú, amely lehetővé teszi a tanulók számára, hogy határozott lépéseket tegyenek karrierjük tervezésében.

Tudatos karriertervezés azonosítása:

Folyamat kritikus szakaszában a diákoknak át kell gondolniuk, milyen úton szeretnének haladni, és milyen szakmai képességeket szeretnének fejleszteni vagy megszerezni. A tanulók célja, végzettség megszerzése után képesek legyenek a munkaerőpiac kihívásaira válaszolni, és tudatosan építsék karrierjüket. (Szilágyi 2002)

Az élet egy meghatározó és befogadó időszaka a serdülőkor, különösen a 14-18 éves kor között. Ebben a korban a fiatalok élet útjukat keresik, és a „Hol vagyok? Hová megyek? és Hová tartok? „kérdésekkel foglalkoznak. A kérdések kritikus jelentőségűek a fiatalok szakmai és személyes fejlődésében, és segítik őket abban, hogy felkészüljenek a jövő kihívásaira. (Szilágyi 2002)

Miközben a tanulók személyes és szakmai útjukat formálják, gyakran kerülnek döntési helyzetekbe, melyek a munkavállalás, a tanulmányok és az élet más területeinek változásait érintik. Ezek a döntési pontok lehetőséget adnak az új munkahelyek felfedezésére, úgy tudás és készségek elsajátítására, amelyek gazdasági előnyt is jelenthetnek a jövőben.

Pályaorientációs tevékenységek igazi előnye abban rejlik, hogy nem csupán a megfelelő szakma kiválasztásában segítik a tanulókat, hanem abban is, hogy felkészíti őket az élet hosszabb távú tervezésére és a munka világának változásaihoz való alkalmazkodásra.

Modern nevelési elméletek szerint az egyéni támogatás és a felelősségteljes döntéshozatal képességének fejlesztése kulcsfontosságú egy változó munkaerőpiaci környezetben, ahol fiataloknak készen kell állniuk az előre nem látott helyzetekre is.

II. Kutatás

A kutatás célja és hipotézisei

A pályaválasztás előtt álló tanulók, még ha jó önismerettel, öndefinícióval rendelkeznek is, nem biztos, hogy eligazodnak a pálya, munka világában, a képzések között, gyakran ebben bizonytalanodnak el (Szilágyi-Völgyesy 1998, Fazakas 2004, 2009, Orosz-Barna-Makai 2008). Az iskolai pályaaorientációs munka során, ha figyelembe vesszük, hogy a 8. évfolyam után „csak” a megfelelő szakmai irány megtalálása az elsődleges, akkor – elsősorban az ágazatokat, mint osztályozási rendszert érdemes megismertetni a tanulókkal. Továbbá szeretnénk pályaismereti vizsgálathoz megismertetni, mivel ilyen vizsgálat kevés van a szakterületen (Fazakas, 2009). Valamint ennek a vizsgálatnak az eredményeire építve szeretnénk pályaismereti pályaaorientációs foglalkozásokat bevezetni az általános iskolások körében, mivel úgy gondoljuk, hogy a pályaismeret, mint átadandó tudásanyag strukturálható a jelenlegi iskolai oktatói tevékenység alapján is.

Kutatásunkat az alábbi hipotézisekhez kapcsolódóan szerveztük meg:

1. A tanulók pályaismeretének tartalmi elemei megismerhetők, a pálya műveléséhez szükséges tevékenységek, eszközök, anyag megnevezésének vonatkozásában.
2. A tanulók sikerebben teljesítenek a pályaismeret összetevői mentén, ha zárt kérdésekre kell válaszolniuk, mint a nyitott kérdések esetén. Vagyis felismerik a megnevezett pályákat, de maguktól nem tudják megfogalmazni ezeket.
3. A pályaismeretük megbízhatóbb, ha munkaeszközhöz kapcsolódik az előhívása az ismereteknek és legkevésbé sikeresek a munkatevékenység összekapcsolásában.
4. A tanulók teljesítménye javul a pályaismereti kérdőív kitöltésében, és pontosabbá válik az általuk alkotott pályakép, ha részt vesznek célzott pályaaorientációs foglalkozásokon.

A kutatás módszerei

- Pályaismeretet vizsgáló kérdőív 7. osztályos tanulók számára

A kérdőív bemutatása

A kérdőív alapját a korábbi pályaismereti vizsgálat adta (Fazakas, 2009). Ez került átdolgozásra a mai szakképzéseknek megfelelően.

A tanulók számára készített kérdőív 15 kérdésből áll (2. melléklet). Az első négy kérdés demográfiai adatokra irányul: nem, életkor, osztály és tanulmányi átlag. A kérdőívben a korábbiakhoz hasonlóan a (5. és a 6. kérdés) a szülők iskolai végzettségére és foglalkozására irányulóan tesz fel kérdéseket, fontosak ezek a kérdések, mivel ezek a munka világába alapvető összefüggések. A 8. kérdés a tanulók pályaválasztási elképzeléseit és a kapcsolódó iskolatípusokat célozza meg, így segítve az iskolarendszeren való tájékozódást és a munka világához való közeledést.

A kérdőív másik része (nyolc kérdés) a pályaismeret szerkezetének minőségét vizsgálja. A foglalkozásokhoz kapcsolódó *tevékenységekre* irányul a 7,9,10,11. kérdés. Az adott pályán használt *eszközök* felismerésére és használatára a 12, 13. kérdés tér ki. A 14, 15. kérdés azt vizsgálja, mennyire van hatással a választásra az, hogy milyen *anyaggal* dolgoznak az adott pályán. A kérdőívben szinte egyensúlyban szerepelnek a nyitott és zárt kérdések, melyek közül az előbbi típusból (5,6,8,9,13,15.) több van, mint a zárt kérdésből (7,10,11,12,14.).

A kérdőívben 40 középfokú szakmai végzettség került megjelölésre. A kérdések összetétele olyan, amivel a hetedik évfolyamos diákok találkozhatnak. A kérdőív eredeti készítői figyelembe vették a célcsoportok korosztályi jellemzőit, ezt a tendenciát követvén kerültek be a jelenlegi aktualizált kérdőívbe is a korosztálynak megfelelő kérdések. A kérdőív kiválasztásánál figyelembe vették a célcsoportnak megfelelő formai megoldásokat is, mint például a változatos piktogramok és ábrák, amelyek hasonlóak a diákok általi iskolai környezetben megszokott feladatlapokéhoz.

Ez a megközelítés arra is lehetőséget ad, hogy a diákok vizuálisan is kapcsolódjanak a felvetett pályaorientációs kérdésekhez, amik olykor lehetnek számukra absztraktak vagy kevésbé értelmezhetőek. A kérdőív tervezése során a készítők fokozottan figyeltek arra, hogy a kérdések megfogalmazása egyszerű és közvetlen legyen és ezzel még érthetőbbé váljon az általános iskolások számára.

Matematikai statisztikai eljárások

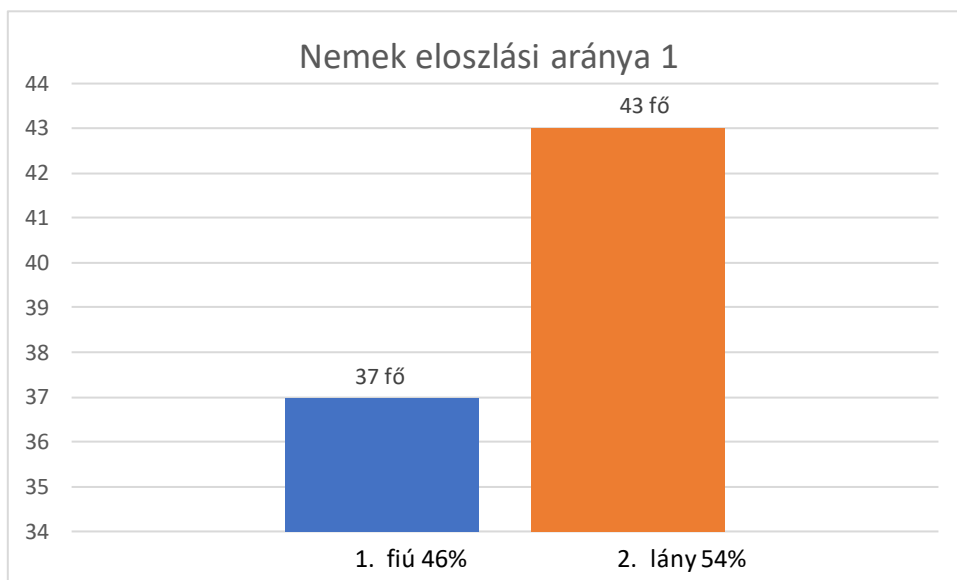
A diákok pályaismeretét vizsgáló kérdőív összesen 15 kérdést foglal magába, melyek között nyitott és zárt formájúak is megtalálhatóak voltak. Az adatfeldolgozás excel programmal történt és a Pearson -féle-khi-négyet próbával, amit az SPSS statisztikai program segítségével végeztük, ezek segítettek a hipotézisek tesztelésében.

Az adatfeldolgozási módszerek között egy és több változós technikák is használva lettek. A gyakorisági adatokat százalékos megoszlások, átlagok, móduszok formájában lettek leírva.

A kutatás mintája

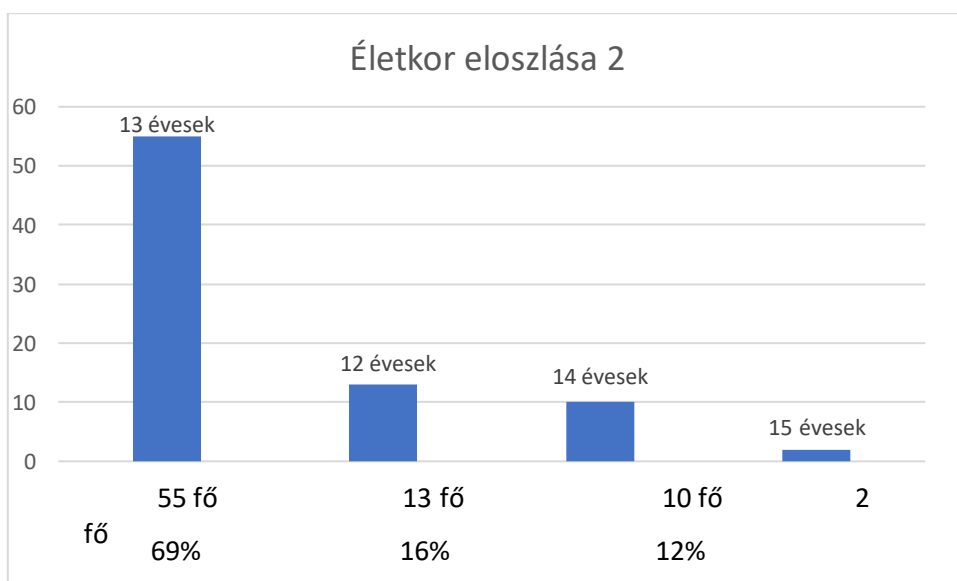
A felmérésben 80 hetedik évfolyamos diák vett részt. A kérdőív felvétele szigetszentmiklósi általános iskolásokkal történt meg.

1. ábra A minta nemek szerinti eloszlási, $N=80$

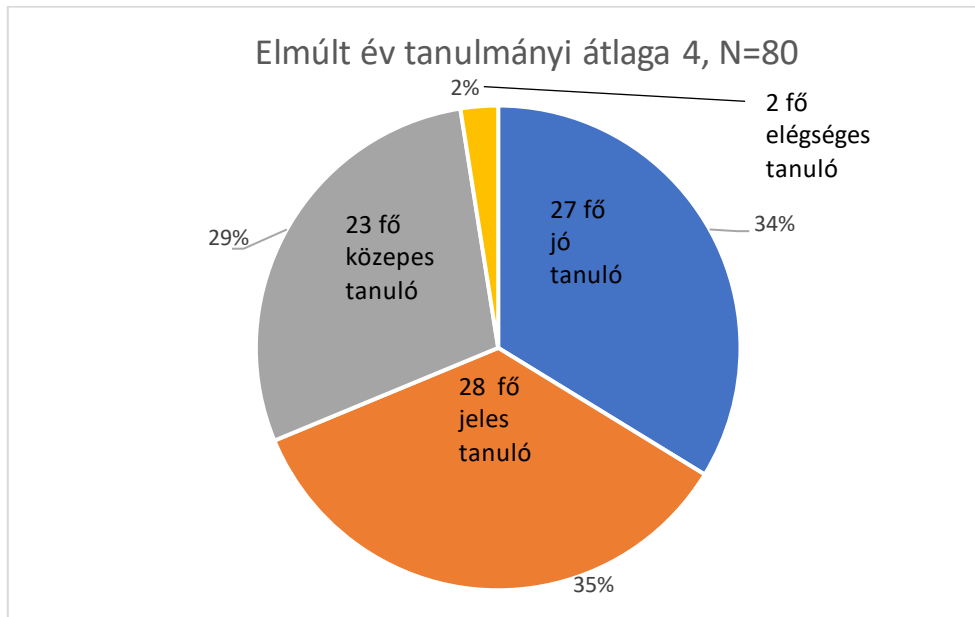
Összesen 80 fő töltötte ki a kérdőívet, 37 fiú és 43 lány. A diagramon jól látható, hogy a lányok aránya enyhén magasabb a csoportban, az arányuk 54%, míg a fiúk aránya 46%.

2. ábra A minta életkor szerinti eloszlása, $N=80$

Az átlagos életkor: 13,01 év, a tanulók 85%-a 13 éves vagy annál fiatalabb.

3. ábra A minta tanulmányi átlaga az elmúlt évben, N=80

Elmondható, hogy a tanulók 69% -a jó vagy jeles átlaggal rendelkezett. Ennél jóval kisebb arányban vannak a közepes és elégséges érdemjeggyel rendelkező tanulók.

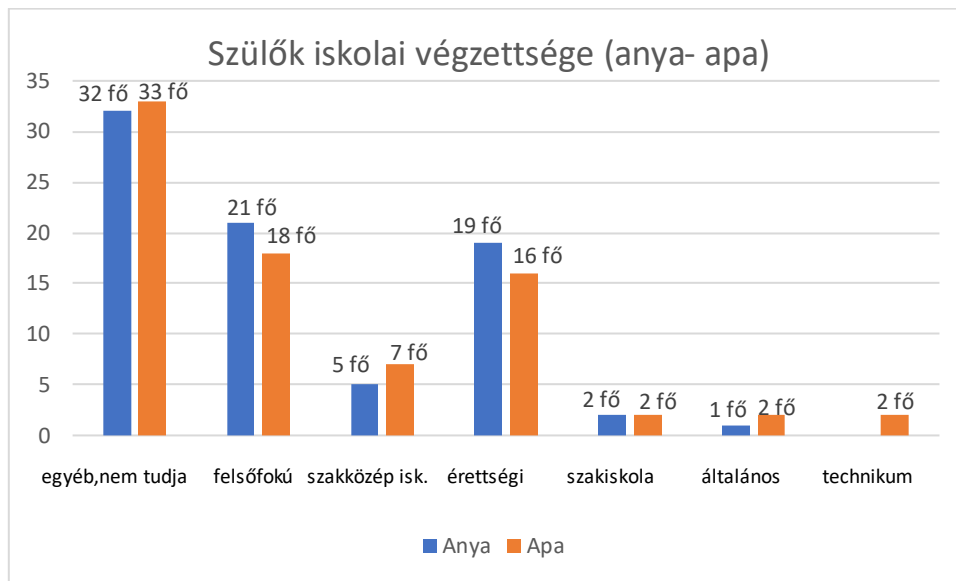
III. Kutatás eredményei

A tanulói pályaismereti kérdőív eredményei

A szülői iskolai végzettségre vonatkozó eredmények

Úgy gondoltuk, hogy a szülők foglalkozásának ismerete, illetve a végzettségükről való tudás (milyen iskolába jártak, mennyi ideig tartott stb.) egyben pályaismeretet is jelöl. Vagyis azt, hogy a tanulóknak mennyi ismeretük van a családjukon belüli pályákról, foglalkozásokról.

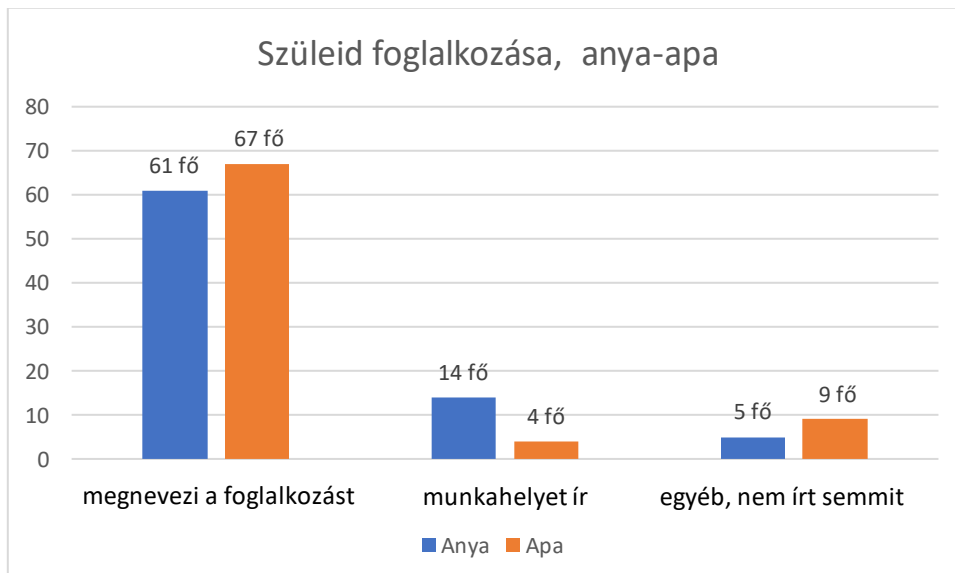
4. ábra Szülők iskolai végzettsége, N=80

A fenti diagramon is jól látszik, hogy a diákok 40%-a az az 32 fő, illetve 41% 33 fő nem tudta megnevezni a szülő iskolai végzettségét. Ez igen magas aránynak gondoljuk.

Összességében a tanulói mintában, az anyák között magasabb a felsőfokú végzettségűek és az érettségivel rendelkezők aránya, míg az apák között több a szakközépiskolát, a nyolc általánost végzetek és csak ketten rendelkeznek technikus végzettséggel.

5. ábra Szülők foglalkozásának megnevezése, N=80

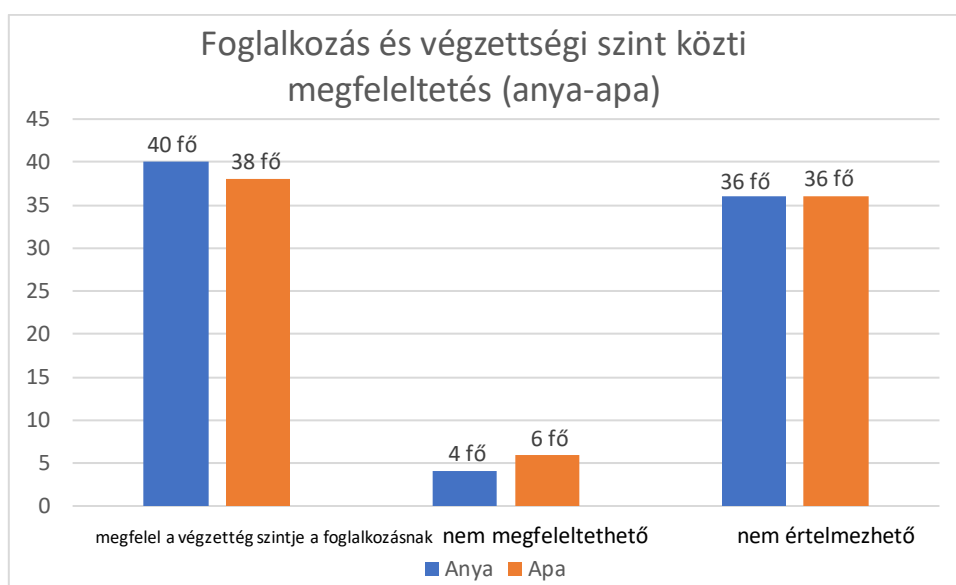
Az anyák körében a foglalkozásukat 61 fő 76% nevezte meg ez azt mutatja, hogy a diákok többsége meg tudta nevezni, az anya foglalkozását. A felmérésben részt vettek közül 14fő 18% az anya munkahelyét tudta csak megnevezni a foglalkozását nem, 5fő 6% nem tudott

erre a kérdésre választ adni. Az apák esetében 67 fő 84% meg tudta nevezni a foglalkozást. 4 fő 5% csak munkahelyet tudott megnevezni foglalkozást nem, és a felmérésben részt vevők közül 9 fő 11% egyéb, nem írt semmit kategóriába került.

A szülők foglalkozás megnevezése tekintetében jónak gondoljuk az eredményeket, az apák esetében valamivel több, 67 fő nevezte meg a foglalkozást, míg az anyák esetében ez a szám 61 fő. Ez azt sugallja, hogy az apák foglalkozását valamivel pontosabban tudták a diákok megnevezni.

Külön vizsgáltuk azt is, hogy a szülők foglalkozása és a hozzá társított végzettség megfeleltethető-e egymásnak.

6. ábra Foglalkozás és végzettségi szint közti megfeleltetés, N=80

Az anya adatait tekintve 40 fő 50% tehát a válasz adók felénél megfelel a végzettségi szint a foglalkozással. Az apák esetében is megfelel a végzettségi szint a foglalkozásnak 38 fő 47% esetében. Elég magas arányban 36 fő 45% válasza viszont nem volt értelmezhető (anyák, apák esetén egyaránt), ennek oka volt, hogy sok gyerek nem tudta megnevezni a szülők legmagasabb iskolai végzettségét.

Kigyűjtöttük a szülők leggyakoribb foglalkozásait és a tanulók pályaelképzeléseit is. Kíváncsiak voltunk, hogy mennyiben tér el a szülők foglalkozása és a tanulók pályaelképzelése, a szociális mintakövetés kimutatható-e?

1. táblázat Az anyák tizenegy leggyakoribb foglalkozása.

Tanulók célként megnevezett foglalkozásai (N=61)	Gyakoriság
Könyvelő	6 alkalom
Eladó	5 alkalom

Fodrász	4 alkalom
Óvónő	4 alkalom
Irodai asszisztens	4 alkalom
Turisztikai munkatárs	4 alkalom
Tanár	2 alkalom
Fuvarszervező	2 alkalom
Pénzügyes	2 alkalom
Szakács	2 alkalom
Designer	2 alkalom

Az anyák tizenegy leggyakoribb foglalkozásai között jelenik meg a- könyvelő, eladó, fodrász, óvónő. Összeségében 61 anya foglalkozását nevezték meg a diákok, ami 35 különböző foglalkozást foglal magába. A megnevezett 35 különböző foglalkozások közül 10 foglalkozás tanulható felsőfokú szakképzésben.

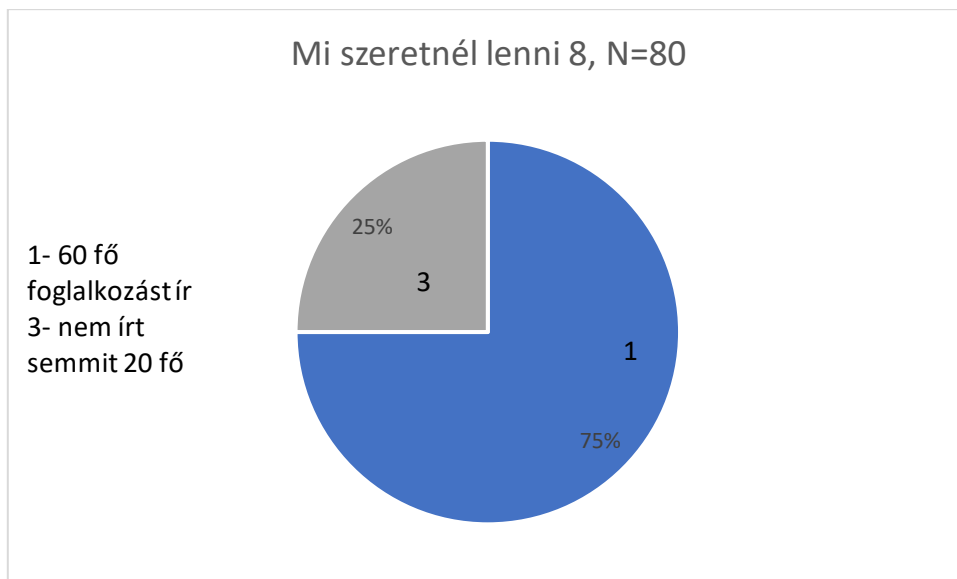
2. táblázat Az apák tíz leggyakoribb foglalkozása.

Tanulók célként megnevezett foglalkozásai (N=67)	Gyakoriság
Informatikus	6 alkalom
Autószerelő	4 alkalom
Gépészmérnök	3 alkalom
Lakatos	2 alkalom
Borász	2 alkalom
Asztalos	2 alkalom
Futár	2 alkalom
Zenész	2 alkalom
Autóalkatrész értékesítő	2 alkalom
Jegyértékesítő	2 alkalom

Az apák tíz leggyakoribb foglalkozásai között jelenik meg az informatikus, autószerelő, gépészmérnök szakmák. Összesen 67 apa foglalkozását nevezték meg a diákok, ami 50 különböző foglalkozást foglal magába. A megnevezett 50 különböző foglalkozás közül 12 foglalkozás tanulható felsőfokú szakképzésben. Összeségében a diákok az apák tekintetében találkozhatnak több különböző foglalkozással. A felsőfokú szakképzettséget igénylő szakmák között minimális az eltérés az anyák és apák nézetében.

A tanulók pályaelképzeléseire vonatkozó eredmények

7. ábra A tanulói pályaelképzelések

A felmérésben részt vett 80 főből 60 fő 75% megtudott nevezni foglalkozást, amit a későbbiekben végezni szeretne. 20 fő 25% nem írt semmit, ez arra utalhat, hogy ezek a gyerekek még nem tudják mik szeretnének lenni.

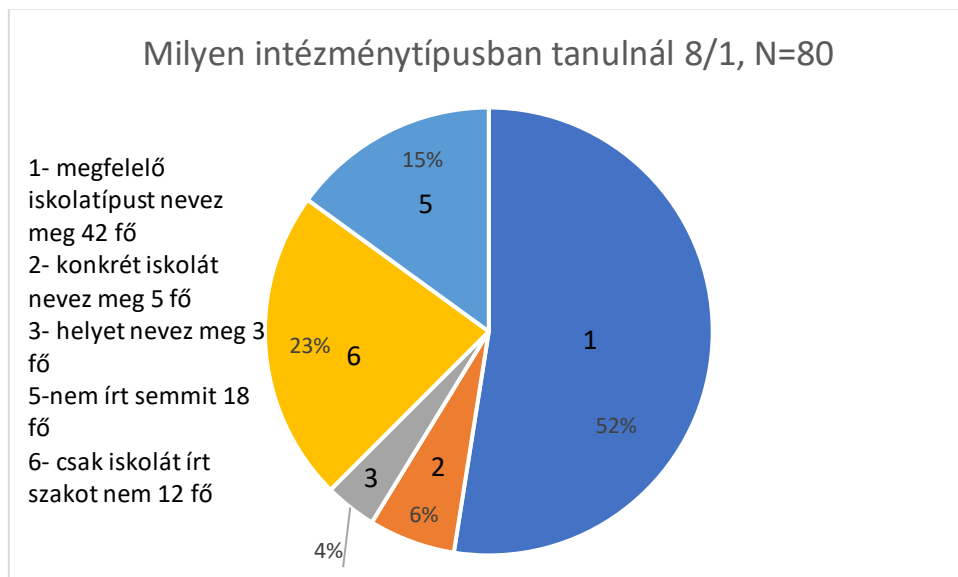
3. táblázat A tanulók tíz leggyakoribb pályaelképzeléseik

Tanulók célként megnevezett foglalkozásai (N=60)	Gyakoriság
Profi sportoló (labdarúgó, kézilabdás, röplabdázó)	9 alkalom
Cukrász	4 alkalom
Szakács	3 alkalom
Informatikus	3 alkalom
Fodrász	3 alkalom
Színész	2 alkalom
Programozó	2 alkalom
Építész mérnök	2 alkalom
Műkörmös	2 alkalom
Pincér	2 alkalom

A tanulók esetében csoportosítottuk a pályaelképzeléseket. A tanulók választásai nagyon szerte ágazóak voltak. A legtöbb foglalkozás tekintetében csak egy-két tanuló írta ugyanazt. Kiemelkedően sokan szeretnének profi sportolóvá válni. Azok a foglalkozások melyeket csak 1-1 diák jelölt meg nem kerültek bele a listába, ez számszerűsítve 28 foglalkozás.

A tanulók tíz leggyakoribb pályaelképzeléseit összevetve az anyák és apák tizenegy, tíz leggyakoribb foglalkozásaival észrevehetjük, hogy az informatikus, fodrász és szakács szakmák találhatóak meg tanulók leggyakoribb pályaelképzelései között.

8. ábra A tanulók milyen intézménytípusban tanulnának

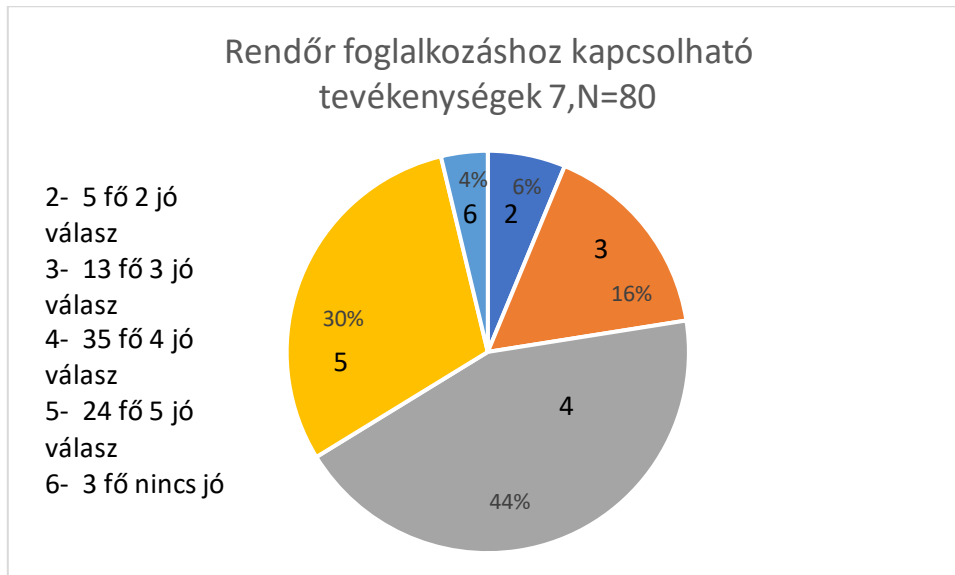

Megfelelő iskolatípust nevez meg kategória esetében 42 fő 52% volt elfogadható. Ez azt jelenti, hogy a válaszadók többsége képes volt megnevezni egy olyan iskolatípust, amely szerintük megfelelő lenne számukra, vagy a kérdés kontextusában releváns. Ez azt is mutatja, hogy ez a csoport van a legjobban tájékozódva az oktatási lehetőségekről, vagy legalább is van egy világosabb elképzelésük arról, hogy milyen típusú oktatási intézményben szeretnék a tanulmányaikat folytatni. A diákok 6%-a 5 fő konkrét iskolát nevezett meg. Ez utalhat arra is ezen diákoknál, hogy elképzeléseik igen konkrétak, és részletesen tájékozódtak az iskolaválasztás tekintetében. Helyet nevezett meg 3 fő 4% ezek a gyerekek nem iskolákat, szakokat neveztek meg, hanem helyeket, ahol dolgoznának például boltban. Itt a gyerekeknek van elképzelésük, hogy mit dolgoznának, de azzal, lehetséges nincsenek tisztában, hogy az adott helyhez kellő szakmát hol tanulhatnák meg. 12 fő 23 % nem írt semmit a kérdésre. A csoport egy jelentősebb része nem válaszolt a kérdésre, vagy nem tudott. Ennek egyik oka lehet az is, hogy nem rendelkezett kellő információval az iskolaválasztás tekintetében, de az is lehetséges, hogy számukra nem olyan fontos ez a döntés, netán nem is akartak válaszolni erre a kérdésre. Csak iskolát írt szakot nem 12 fő 15% ezek a gyerekek megnevezték az iskolát, de nem részletezték a szakot, amit tanulnának. Ez jelentheti azt is, hogy az adott intézmény csak egy specializációval rendelkezik, de arra is utalhat, hogy a gyerekek számára fontosabb az adott iskolába való bekerülés és szak csak

másodlagos. De az is lehetséges, hogy egyszerűen még nem tudja milyen szakra szeretne menni.

Pályaismeret struktúrájának elemzése

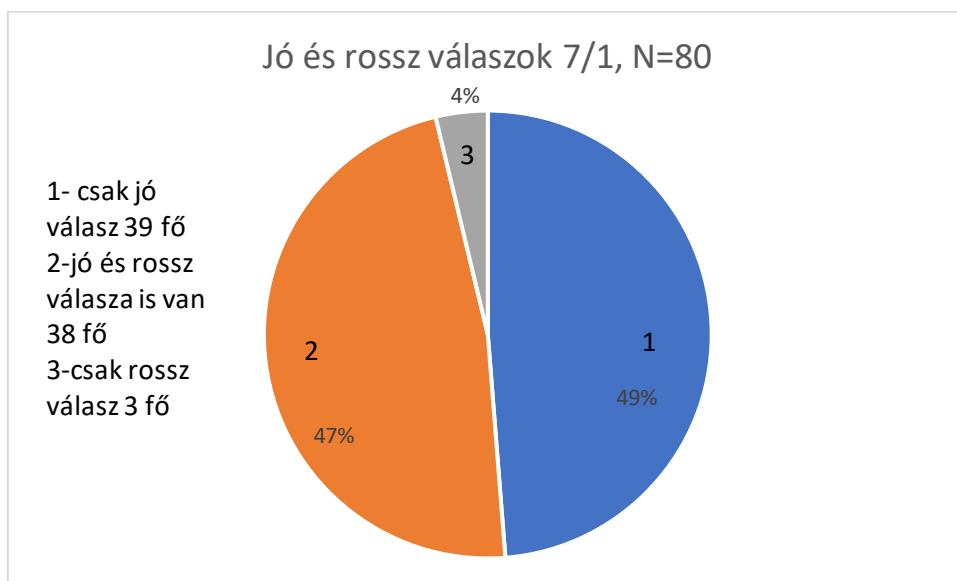
9. ábra Milyen tevékenységek kapcsolódnak a rendőr foglalkozáshoz

Ez egy zárt kérdés mely indikátor kérdésként funkcionál, mivel a rendőr szakmát az iskolások nagy része ismeri.

A válaszadók közül 5 fő 4 % 2 jóválaszt, 13 fő 16% 3 jó választ, 35 fő 44% 4 jó választ, 24 fő 30% 5 jó választ, 3 fő 2% pedig nem adott jó válaszokat. A diákok többsége legalább a kérdések felére helyes választ adott, ami pozitív képet mutat. A résztvevők eloszlása azt is mutatja, hogy míg az összes választ helyesen aláhúzó aránya magas, addig az abszolút rosszul teljesítők (nincs jó válasz) aránya rendkívül alacsony. Ez arra utal, hogy a gyerekek nagy része tisztában volt azzal, hogy milyen tevékenységeket lehet kapcsolni a rendőr foglalkozáshoz.

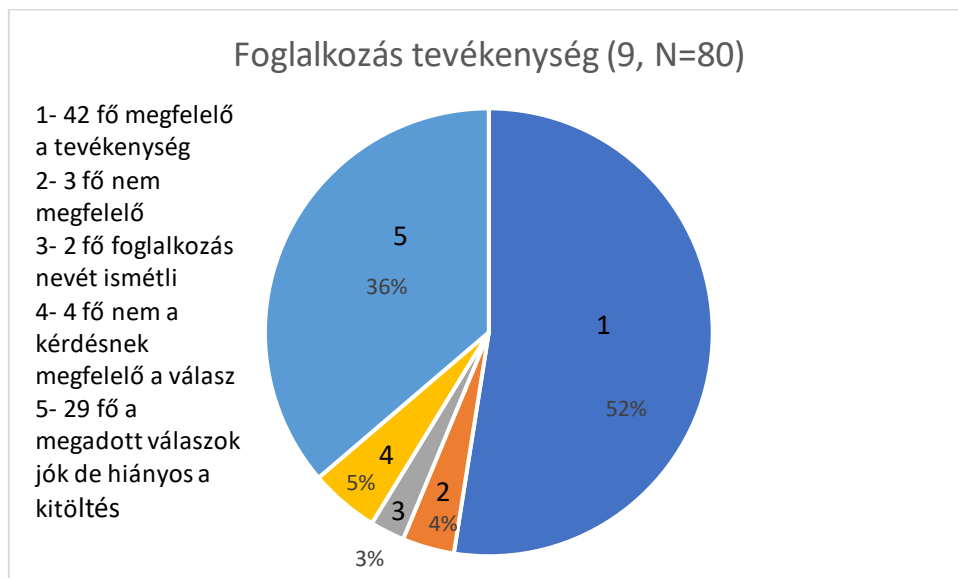
10. ábra Válaszok aránya

A válaszadók 49% 39 fő csak jó válaszokat, 47% 38 fő a jó válaszok mellett legalább egy rosszat is aláhúzott. A minden kérdésre rosszul válaszolók aránya igen alacsony 4% 3 fő. Érdekes megvizsgálni ebben az esetben azt is, hogy mely oda nem illő tevékenységek aláhúzása volt a leggyakoribb. Ebben az esetben a leggyakrabban aláhúzott rosszválasz 36 fő esetében a „megbékít” volt, és csak 9 fő esetében fordult elő, hogy a „kiszolgál” tevékenységet húzta alá. Az itt megemlített 45 rossz válasz a következőképpen tevődik össze: 29 fő csak a „megbékít” tevékenységet húzta alá tévesen, míg a „kiszolgál” tevékenységet csak 2 fő, 7 fő mind a két tevékenységet tévesen húzta alá.

Tevékenységre vonatkozó kérdések eredménye

11. ábra A tanulók a foglalkozásokhoz hozzá tudnak-e rendelni tevékenységeket (nyitott kérdés)

Megfelelő a tevékenység ez a legnagyobb csoport 42 fő 52% alkotja. Itt a diákok mind a nyolc foglalkozáshoz helyes tevékenységet írtak. Nem megfelelő a tevékenység 3 fő 4% itt a diákok sajnos a nyolc foglalkozáshoz egyetlen egy helyes tevékenységet sem tudtak írni. A foglalkozás nevét ismétli 2 fő 3% ebben az esetben a gyerekek a foglalkozások nevét ismételték meg mind a nyolc esetben, legtöbbször szinonima szavakat használva. Nem a kérdésnek megfelelő a válasz 4 fő 5% a gyerekek sajnos nem a kérdésnek megfelelően válaszoltak, olykor vicces formában, olykor értelmezhetetlen formában. A megadott válaszok jók, de hiányos a kitöltés, ez a második legnagyobb csoport 29 fő 36%. Itt a gyerekek a foglalkozásokhoz nagy arányban helyes választ adtak mégis vannak foglalkozások, amikhez nem tudtak helyes tevékenységet kapcsolni.

A táblázatban az látható, hogy a kérdésre valamilyen formában helytelen választ adó 38 fő a foglalkozásokra milyen gyakorisággal adott helytelen választ, vagy nem adott rá választ.

4. táblázat A kérdésre adott helytelen válaszok aránya N= 38

Egészségügyi asszisztens	11 fő
Gépi CNC forgácsoló	29 fő
Óvodai nevelő	6 fő
Kertész	5 fő

Panziós fogadás	16 fő
Pénzügyi-számviteli ügyintéző	25 fő
Asztalos	12 fő
Szőlész-borász	13 fő

A legmagasabb számban 28 fő a Gépi és CNC forgácsoló foglalkozásra nem tudtak helyes választ adni. Pénzügyi- számviteli ügyintéző foglalkozáshoz 25 fő nem tudott helyes választ adni. A harmadik legmagasabb számban 16 fő pedig a Panziós fogadás foglalkozáshoz nem tudott tevékenységet rendelni.

12. ábra A tanulók össze tudják-e párosítani a foglalkozásokat a tevékenységekkel (zárt kérdés)

A megfelelt kategóriába 32 fő 40% sorolandó. A tanulók nyolc párosító feladat közül az összesre helyes választ adtak. Nem felelt meg kategória 14 fő 17% ebben az esetben a diákok válaszaik rosszak voltak, vagy értelmezhetetlenek. Vannak jó és rossz válaszok, illetve hiányos kitöltések 34 fő 43% ez a legmagasabb érték. Ez arra utal, hogy a tanulók sok foglalkozáshoz köthető tevékenységgel tisztában vannak, de ismereteik még hiányosak.

13. ábra A tanulók össze tudják-e párosítani a foglalkozásokat a tevékenységekkel (zárt kérdés)

A megfelelt kategóriába 28 fő 35% sorolandó. Itt a tanulók nyolc párosító feladat közül az összesre helyes választ adtak. Nem felelt meg kategóriába 9 fő 11% ebben az esetben a diákok válaszaik rosszak voltak, vagy értelmezhetetlenek. Vannak jó és rossz válaszok, illetve hiányos kitöltések 43 fő 54% ez a legmagasabb érték. Az előző táblázathoz hasonlóan itt is arra következtethetünk, hogy a diákok ismeretanyagai még hiányosak.

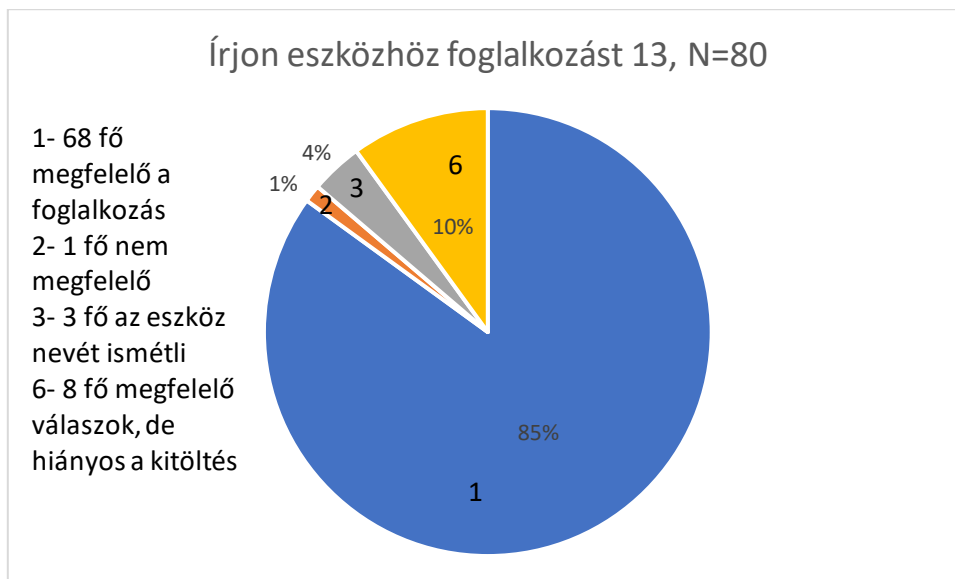
Eszközre vonatkozó kérdések eredményei

14. ábra A tanulók tudják-e párosítani a foglalkozást a munkaeszközzel (zárt kérdés)

A megfelelt kategóriába 63 fő 79% sorolandó ez igen magas és kiugró arány. A tanulók négy párosító feladat közül az összesre helyes választ adtak. Nem felelt meg kategóriába nagyon kis százalék tartozik 3 fő 4% ebben az esetben a diákok válaszai rosszak voltak, vagy értelmezhetetlenek. Vannak jó és rossz válaszok, illetve hiányos kitöltések 14 fő 17%, a helyes válaszokat adókhoz képes ez igen kis arány. Azt feltételezhetjük, hogy a tanulók számára kisebb nehézséget okoz a foglalkozásokhoz munkaeszközöket csatolni.

15. ábra A tanulóknak foglalkozást kell írniuk az eszközökhöz (nyitott kérdés)

Megfelelő a foglalkozás 68 fő 85% ez kiugróan magas arány, arra utalhat, hogy a diákok számára egyszerűbb és értelmezhetőbb feladatnak tűnt az eszközökhöz foglalkozást írni. Nem megfelelő csupán 1 fő 1 % ebben az esetben a tanuló nem írt semmit a feladathoz. Eszköz nemét ismétli 3 fő 4% ebben az esetben a tanulók a nyolc eszköz nevét ismételték más szóhasználatokkal. Megfelelő válaszok, de hiányos a kitöltés 8 fő 10% itt a diákok válaszai jók voltak, de voltak kérdések amire nem írtak válaszokat.

A következő táblázatban az látható, hogy a kérdésre valamilyen formában helytelen választ adó 12 fő az eszközökhöz foglalkozásokat milyen gyakorisággal nem tudott hozzá rendelni.

5. táblázat A kérdésre adott helytelen válaszok aránya N= 12

Ecset	1 fő
Könyv	5 fő
Pénz	5 fő
Telefon	7 fő

Vérnyomásmérő	1 fő
Permetezőgép	6 fő
Metszőolló	1 fő
Csavarhúzó	2 fő

Legmagasabb arányban 7 fő nem tudott a telefonhoz, mint eszközhöz foglalkozást írni. A permetezőgéphez 6 fő nem tudott helyes foglalkozást írni. Harmadikként pedig 5-5 fő esetében a könyvhöz és a pénzhez nem tudtak foglalkozást párosítani a diákok.

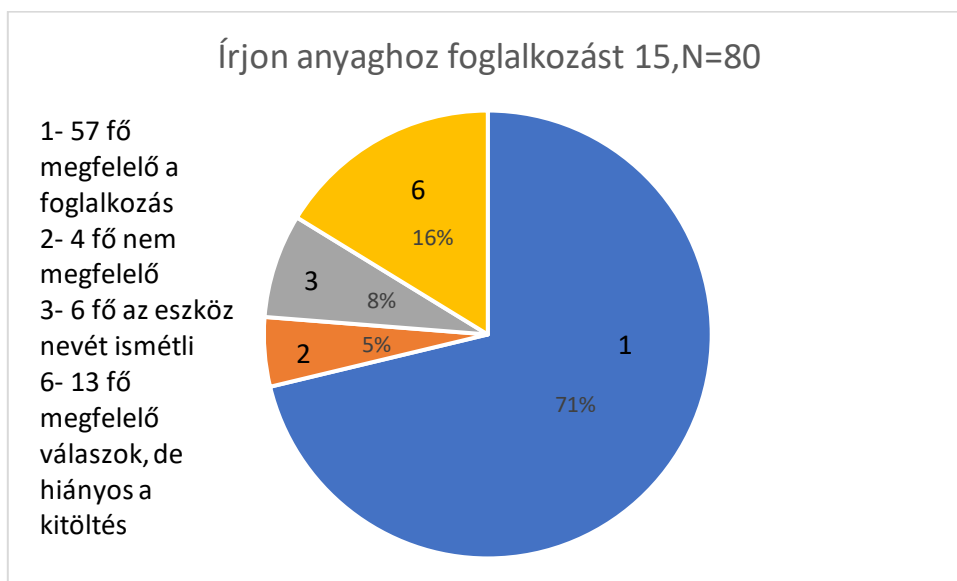
Anyagra vonatkozó kérdések eredménye

16. ábra A tanulóknak a foglalkozásokat és anyagokat kell párosítaniuk (zárt kérdés)

A megfelelt kategóriába 65 fő 81% ez magas százalékos arány, feltételezhető, hogy a diákoknak ez a feladat könnyebb és értelmezhetőbb volt. Itt a tanulók négy párosító feladat közül az összesre helyes választ adtak. Nem felelt meg kategória 3 fő 4% ebben az esetben a diákok válaszai rosszak voltak, vagy értelmezhetetlenek. Vannak jó és rossz válaszok, illetve hiányos kitöltések 12 fő 15%, a diákok a feladat során vegyesen adtak helyes és helytelen válaszokat.

17. ábra A tanulónak az anyagokhoz foglalkozást kell rendelniük (nyitott kérdés)

Megfelelő a foglalkozás 57 fő 71% a diákok nagy százaléka tudott az anyaghoz foglalkozást rendelni. Ebben az esetben a válaszadások hibátlanok voltak. Nem megfelelő 4 fő 5% ebben az esetben a tanulók nem tudtak az anyagokhoz foglalkozást csatolni. Eszköz nevét ismétli 6 fő 8% ebben az esetben a tanulók a nyolc eszköz nevét ismételték más szóhasználatokkal. Megfelelő válaszok, de hiányos a kitöltés 13 fő 16% a megadott válaszok jók, de maradtak megválaszolatlan kérdések.

A következő táblázatban az látható, hogy a kérdésre valamilyen formában helytelen választ adó 23 fő az anyaghoz foglalkozásokat milyen gyakorisággal nem tudott hozzá rendelni.

6. táblázat A kérdésre adott helytelen válaszok aránya N= 23

Papír	7 fő
Textil	7 fő
Ember	10 fő
Festék	4 fő
Fém	17 fő
Víz	12 fő
Kő	12 fő
Cserép	12 fő

A legtöbb esetben 17 fő nem tudott a fémhez, mint anyaghoz foglalkozást rendelni. 12- 12 fő nem tudott foglalkozást írni a vízhez, kőhöz és a cseréphez. Az emberhez 10 fő nem tudott foglalkozást csatolni.

Pearson-féle khi-négyzet próba

Rendőri foglalkozáshoz kapcsolható tevékenységek (7) Elmúlt évben mennyi volt a tanulmányi átlagod

Az elégséges tanulmányi átlaggal rendelkező válaszadók 50-50%-a négy jó választ, illetve öt jó választ adott erre a kérdésre. A közepes tanulmányi átlaggal rendelkezők 4,3%-a nem adott jó választ, 13%-a két jó választ adott, 13%-a három jó választ adott, 43,5%-a négy jó választ adott, 16,1% pedig öt jó választ adott. A négyes tanulmányi átlaggal rendelkező válaszadók 3,6%-a nem adott jó választ, 3,6%-a adott két helyes választ, 17,9%-a három helyes választ, 46,4%-a négy jó választ, 28,6%-a pedig öt jó választ. A jeles tanulmányi átlaggal rendelkezők esetén pedig az alábbiak szerint alakultak a helyes válaszok: 3,7% nem adott jó választ, 3,7% két jó választ adott, 18,5% három jó választ, 40,7% négy jó választ, 33,3% pedig öt jó választ. A kereszttábla nem felel meg a khi-négyzet teszt feltételeinek, ugyanis a legkisebb várható érték 0,08, valamint várhatóan a cellák 70%-ában lenne 5-nél kisebb a várható érték.

Kösse össze a foglalkozást a tevékenységgel! Az elmúlt évben jeles volt a tanulmányi átlagod?

Akiknek tavaly jeles volt a tanulmányi átlaga, az alábbi eredményt érték el a teszten: 40,7% megfelelt, 14,8% nem felelt meg, 44,4% esetén pedig vannak jó és rossz válaszok is, illetve hiányos kitöltések. Azoknál pedig, akiknek nem volt jeles tavaly a tanulmányi átlaga, az alábbi eredmények születtek: 39,6% megfelelt, 18,9% nem felelt meg, 41,5% pedig vannak jó és rossz válaszai is, illetve hiányos kitöltések.

A kereszttábla megfelel a khi-négyzet teszt mindkét előfeltételének: mindössze a cellák 16,7% lesz a várható érték 5-nél kisebb, a legkisebb várható érték pedig 4,73. A khi-négyzet értéke 0,210, a szignifikanciája 0,90. A khi-négyzet próba nullhipotézise azt feltételezi, hogy nincs összefüggés a jeles tanulmányi átlag és a foglalkozást a tevékenységgel összekötő teszten elért eredmény között. Az eredmények alapján azonban nem vethetjük el a nullhipotézist, azaz nem tudjuk bizonyítani az összefüggést a két változó között.

3x 1,5 órás pályaaorientációs foglalkozás a hetedik évfolyamosok számára

Az egyik hetedik osztálynál egy 3x 1,5 órás csoportfoglalkozást tartottam tevékenység - eszköz- anyagra lebontva. Célom az volt, hogy a gyerekek átfogóbb képet kapjanak a pályaválasztás terén, illetve, hogy a foglalkozások után újbolt kitöltessem velük a kérdőívet és összehasonlítsam a két mérés eredményeit. (3. melléklet)

Első foglalkozás – Tevékenység

A foglalkozáson az osztály mind a 16 tagja részt vett. Helyszín az osztálytermük volt, amit előzetesen berendeztem, hogy a foglalkozásnak megfelelő legyen. A foglalkozás elején a csoport kicsit motiválatlan volt ennek oka a korai reggel 7 órás kezdés is lehetett. Miután ismertettem a szabályokat és megkötöttük az egymás közötti „szerződést” a Pálya póker bemelegítő játékkal kezdtünk, amivel szépen ráhangolódott a csoport a foglalkozásra.

Első feladatban már több min 50 foglalkozást összegyűjtöttünk, ezek között voltak olyanok is, amik sokuk számára eddig ismeretlen munkakörök voltak, tehát ismeretüket már itt bővítették a tanulók.

Második feladat az Otthonomban rajz volt. Itt minden gyereknek 3-3 tevékenységet kellett leírnia, amit az otthonukban végeznek és szeretnek csinálni. Nagyon sokan választották kedvelt otthoni tevékenységnek az alvást, de több gyereknél megjelent a takarítás és a házi munka valamely formája is mint kedvelt tevékenység. De vannak, akik zenélni míg mások főzésben segédkeznek.

Harmadik feladat Tevékenységek, amiket szeretek csinálni. Első feladatként a tanulóknak egy lap közepére fel kellett írniuk 6 darab tevékenységet, amit szeretnek csinálni. Örömmel láttam, hogy voltak, akik több tevékenységet is összetudtak gyűjteni. A lap jobb oldalára fel kellett írni, hogy ezek közül, mi az amiért fizetni kell, a bal oldalra, hogy mi az amiért pénzt kaphatnak, majd ezekhez foglalkozásokat kell rendelniük. Ezt követően ezek közül ki kellett választaniuk egyet, amit szívesen csinálnának. A gyerekek számára nagy meglepetést okozott, hogy sokuknak olyan szakmák jöttek ki, amikor jelebleg nagyon közel állnak hozzájuk. Ilyen szakmák voltak a szakács, táncos, fodrász, edző, kertész, zenész, profi sportoló, eladó, pincér, autószerelő.

Többen elmondták az óra végén, hogy tanulságos volt számukra a foglalkozás, sok érdekességet tudtak meg. Szinte mindenki azt mondta, hogy tudott meg új dolgokat.

Megfigyelhető volt az is, hogy a legtöbb tanulónak olyan foglalkozás jött ki a végén, ami közel áll hozzá, kevesek mondták azt, hogy nem tudnak azonosulni a szakmákkal.

A foglalkozást sikeresnek ítélt meg. A gyerekek nyitottak voltak, jó hangulatban telt a foglalkozás ideje. A gyerekekkel ismertettem a következő foglalkozás témáját, amit izgatottan vártak.

A foglalkozás alatt egy gyermek volt, aki nem volt aktív, erre az eshetőségre korábban az osztályfőnök felhívta a figyelmem.

Második foglalkozás – Eszköz

A foglalkozás mind a 16 tag jelen volt. Helyszín a gyerekek osztályterme volt, amit előzetesen ismételten be berendeztem a foglalkozásnak megfelelően. A foglalkozás ismét reggel 7:00 órakor kezdődött, de ezen a reggelen a gyerekek sokkal motiváltabbnak tűntek. Ennek oka az is lehetett, hogy elmondásai alapján nagyon várták ezt a foglalkozást. Első hangulatteremtő játékunk a mi lehet ez volt. Itt a gyerekeknek feladata az volt, hogy bele kellett nyúlniuk egy dobozba és meg kellett fogniuk egy eszközt és még mielőtt azt kihúzták a dobozból ki kellett találniuk, hogy mi is lehet az (Például csavar sztetoszkóp). A feladat nagyon tetszett a gyerekeknek mindenki izgatottan várta, hogy rá kerüljön a sor. Szerencsére minden gyerek meg tudta nevezni azt a tárgyat, ami a kezébe került.

Második feladat a találd ki-ki használja. Az osztályt négy kiscsoportra osztottam. Minden csoport kapott egy eszközt, ehhez az eszközhöz 10 foglalkozást kellett írniuk. Majd ezt követően azt is le kellett írniuk, hogy ezt az eszközt kikészíti végezetül azt kellett kiválasztania minden gyereknek, hogy a felsorolt foglalkozások közül mit is csinálnál szívesen. A feladat végrehajtása során a gyerekek aktívak voltak minden csoportnak sikerült összegyűjtenie a 10-10 foglalkozást és azt is sikerült leírniuk, hogy az adott eszközt kik gyárthatják. Jó volt megfigyelni, hogy a kis csapatok tagjai jól együtt tudtak dolgozni ezzel a csoport összmunkája is eredményesebb volt.

Harmadik feladat Memória lánc volt. A feladata az volt, hogy eszközöket kellett mondaniuk a gyerekeknek. Ezt a feladatot nagyon élvezték a tanulók bár voltak, akiknek a memorizálás kisebb nagyobb nehézséget okozott. Összességében ebben a feladatban közel 100 eszközt gyűjtöttek össze az osztály. Így mindenféleképpen bővült a gyerekek eszköztára. Több gyerekkel is elmonda, voltak olyan eszközök, aminek a létezésével volna most szembesültek először.

Negyedik feladat a, hogy érezted ma magad feladat volt. Nexus élet szerepet kártyák segítségével zajlott. A földre kitett kártyák közül a gyerekeknek választaniuk kellett egy a hangulatukat jellemezte és ezt két három mondatban ismertetniük kellett a csoporttal. Személyes hozamként azt kellett elmondaniuk, hogy most mik lennének szívesen.

A foglalkozás során a gyerekek aktívak voltak mindenki szívesen részt vett a feladatokban. A foglalkozást sikeresnek ítélem meg, foglalkozás végén még pár gyerek megosztotta velem, hogy sok új dolgot tanult a foglalkozás alatt is.

Harmadik foglalkozás – Anyag

A harmadik egyben utolsó foglalkozásom is szerencsére mind a 16 gyerek jelen volt. A foglalkozás helyszíne megint a gyerekek osztályterme volt viszont ez a foglalkozás most nem reggel 7:00 órakor, hanem 8 órakor kezdődött. Megfigyelhető volt a gyerekeken, hogy ebben az időpontban kevésbé voltak fáradtak. Első hangulatteremtő feladat az Emoji volt. Itt az volt a feladat hangulatúnak megfelelő emojiakat választották ki, és ezt a döntés után 1-2 mondatban indokolják. Szerencsére nem volt nehéz dolgom a hangulatteremtő feladat során mert a gyereket várták a foglalkozást.

Második feladat az Anyag és foglalkozás volt. Az osztály tagjainak az volt a feladata, hogy a felsorolt eszközökhöz, mint például papír, textil, víz minél több szakmát gyűjtsenek hozzá. Ez a feladat nehezebben ment nekik, mint az elmúlt alkalmakon lévő feladatok. Többször elakadtak és többször kértek segítséget egymástól és tőlem is.

Harmadik feladat Activity. A jól ismert játék csak más szabályokkal, az egyik legfontosabb szabály, hogy csak anyagok szerepeltek a feladványok. A gyerekeknek ezeket az anyagokat elmutogatni körülírni vagy lerajzolni kellett. A feladat nagy sikert aratott annyira belefeledkeztek a játékba, hogy észre sem vették, hogy mindeközben tanulnak is.

Negyedik feladat az Ország város volt ezzel felidézve az elmúlt két foglalkozás témáit is. Az osztályt 4 csoportra osztottam, minden csapatnak a jól megszokott ország, város, fiú, lány helyett az eszköz, anyag, tevékenység kifejezéseket kellett felírni. A gyerekeknek azzal a betűvel kellett eszköz, anyagot, tevékenységet mondaniuk, ahol megállt az abc. A feladat során a gyerekek próbáltuk csapat társaikkal együtt dolgozni és a megfelelő betűhöz a megfelelő szavakat leírni. A játék során voltak helytelen bár az adások is, amiket az adott kör folyamán meg is beszéltünk. Ez a feladat egy összetett feladat volt így látszott, hogy itt a tanulók olykor némi nehézségekbe ütköztek.

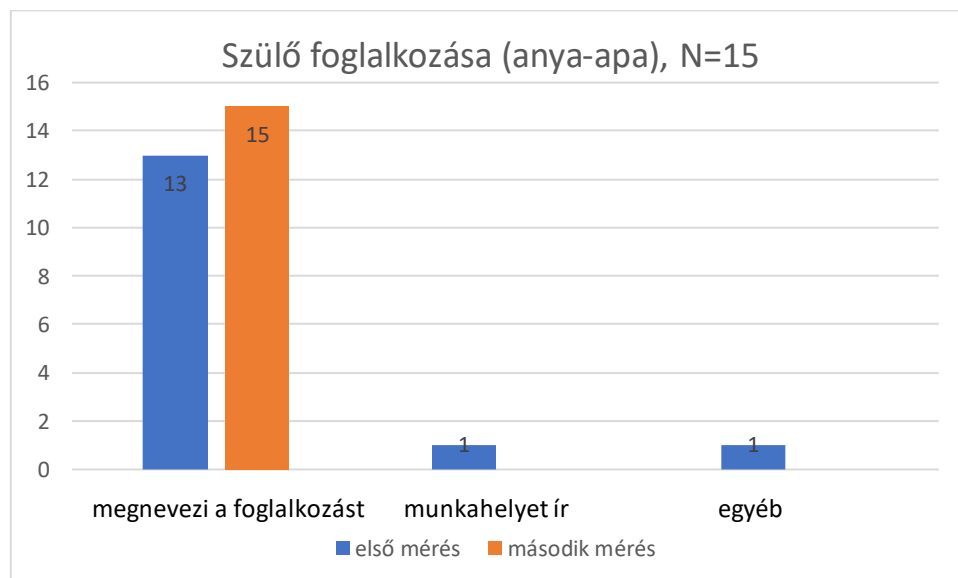
Ötödik feladat Hogyan érezted magad a foglalkozások alatt. Az óra elején használt emoji segítségével most a gyerekeknek azt a szimbólumot kellett kiválasztaniuk, amivel jellemezni tudták azt, hogy hogyan is érezték magukat az elmúlt három foglalkozás alatt. A gyerekek egytől egyig pozitív szimbólumokkal jellemezték a három foglalkozást. Személyes hozamként azt a választ kellett feltennünk, hogy a foglalkozások alatt azt tanultam meg hogy.... Ezt követően a foglalkozást zárása és a csoport feloszlata következett.

Mérési összehasonlítások

A 15 fős osztály pályaorientációs foglalkozások előtt kitöltött kérdőíveinek eredményit vetjük össze a foglalkozások után kitöltött kérdőívekkel, hogy lássuk, hogy a strukturált pályaismereti foglalkozások után születnek-e változások a kérdőív eredményiben. A következő diagramokon az összehasonlítások eredményeit láthatjuk.

Szülők foglalkozására vonatkozó második mérés utáni összehasonlító elemzések

18. ábra Szülők foglalkozásának megnevezése, N=15

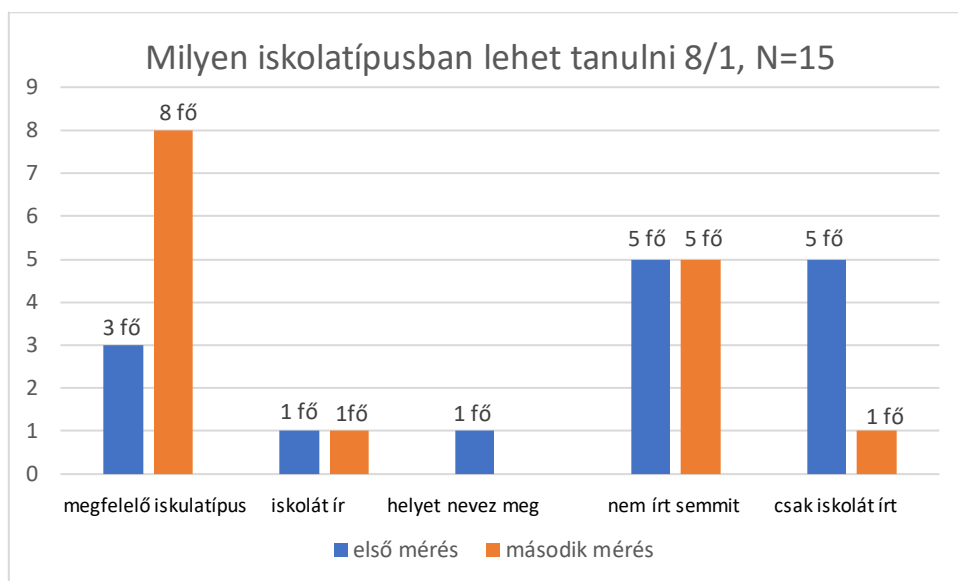
Fő különbség az első és a második mérés között, hogy míg az első mérésnél volt, aki csak munkahelyet írt vagy nem adott választ a kérdésre a második mérésnél a foglalkozások után mindenki megtudta nevezni az anyja és az apa foglalkozását.

Mi szeretnél lenni és ezt milyen iskolatípusban lehet tanulni.

Abban a kérdésben, hogy mi szeretnél lenni nem történt változás a két mérés között 8 fő foglalkozást 7 fő pedig nem írt semmit. Az iskolatípusnál viszont történt már némi változás.

Tanulók pályaelképzeléseire vonatkozó kérdések második mérés utáni összehasonlító elemzése

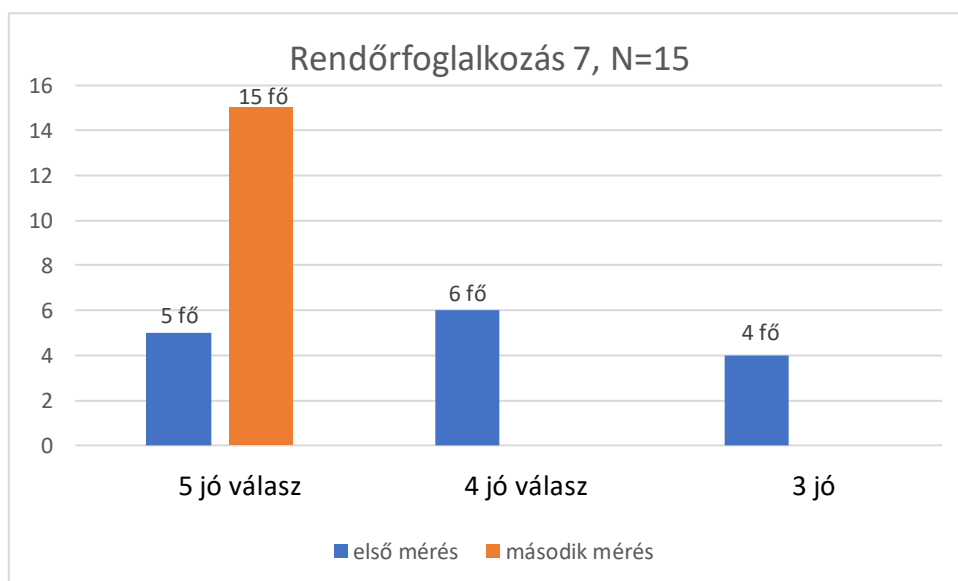
19. ábra A tanulók milyen intézménytípusban tanulnának, N=15

Megnevezi az iskolatípust a második mérés esetében jóval magasabb lett az arány ez arra utalhat, hogy a pályaeorientációs foglalkozásokat követően a tanulók világosabb képet kaptak az iskolatípusokról, illetve arról, hogy választott szakmájukhoz mely iskolákat kell választaniuk. Jelentősebb eltérés mutatkozik még a csak iskolát írt kategóriánál ez is arra utal, hogy a válaszadók jobban átlátják a szakokat azt, hogy számukra mely intézmény lehet a legmegfelelőbb.

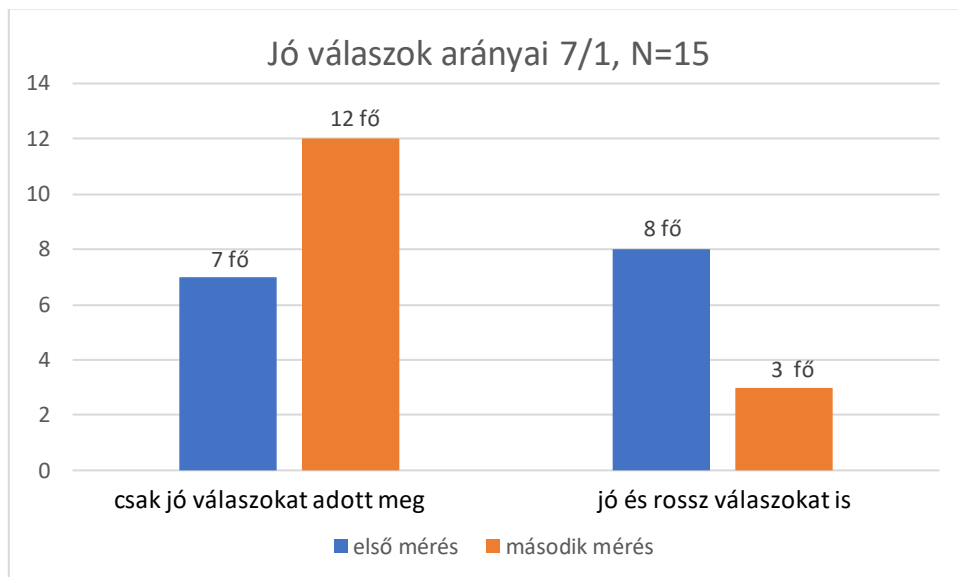
Pályaismeret struktúrájának második mérés utáni összehasonlító elemzése

20. ábra Milyen tevékenységek kapcsolódnak a rendőr foglalkozáshoz, N=15

Itt is jól látható, hogy a foglalkozások utáni második kérdőív kitöltésénél az összes diákok mind az öt helyes tevékenységet aláhúzták, míg az első kitöltésnél csak tanuló tudta helyesen megjelölni az öt helyes rendőri tevékenységet.

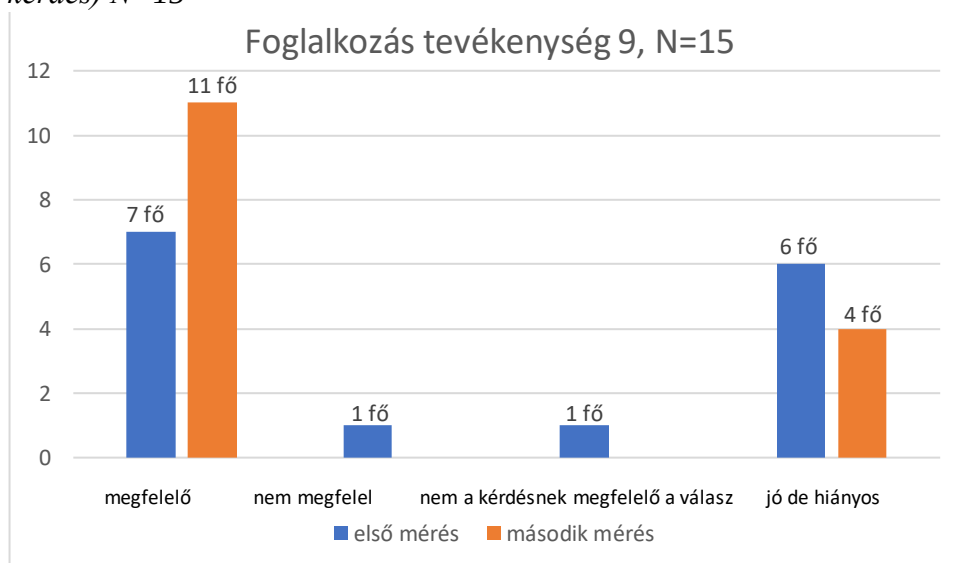
21. ábra Válaszok aránya, N=15

Jól látható, hogy az első mérésnél a csak jó és a jó és rossz válaszok aránya szinte majdnem ugyanannyi volt. A második mérést követően a csak jó válaszok száma jelentősen megugrott és csak minimális válaszadó adott meg helytelen tevékenységeket is.

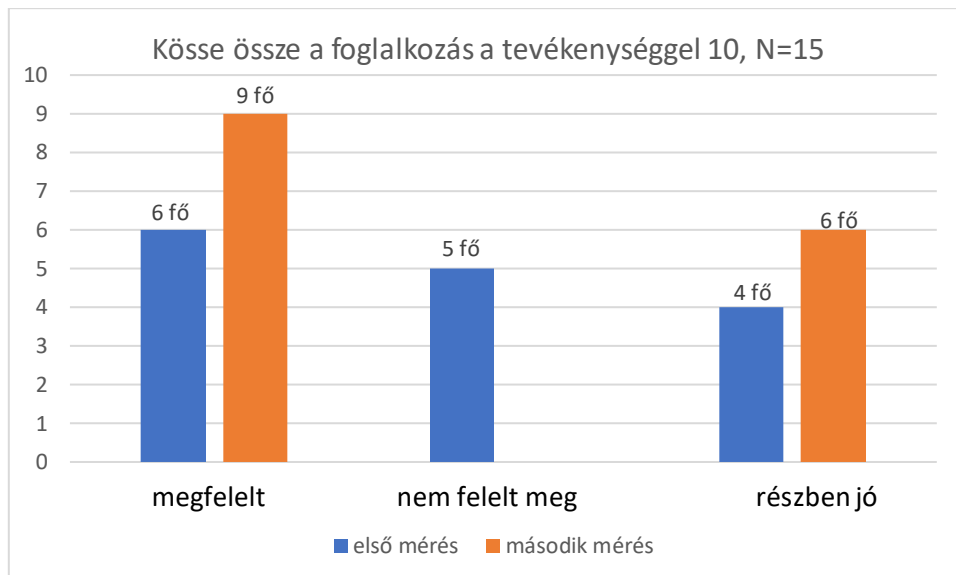
Tevékenységre vonatkozó kérdések második mérés utáni összehasonlító elemzése

22. ábra A tanulók a foglalkozásokhoz hozzá tudnak-e rendelni tevékenységeket, (nyitott kérdés) N=15

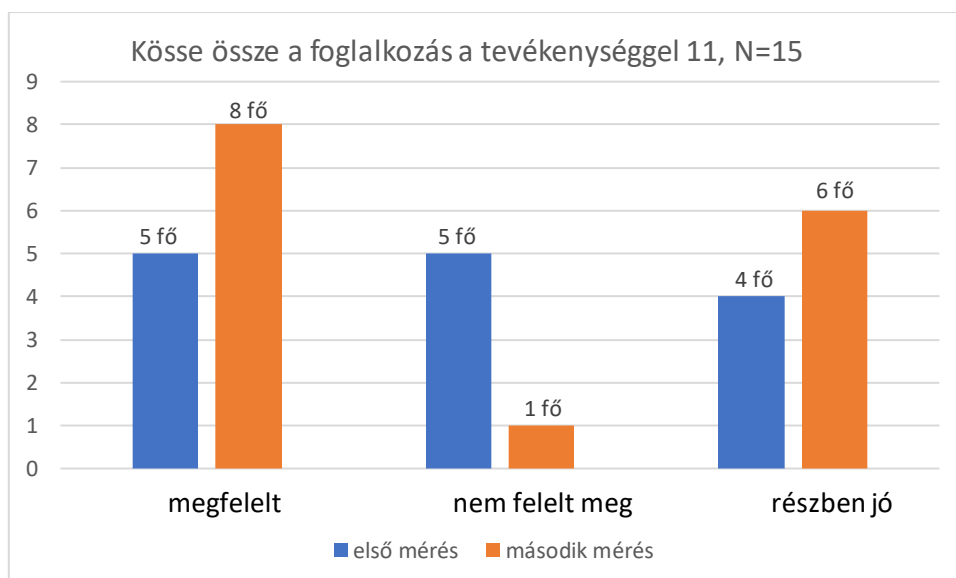
Itt is némi pozitív változás figyelhető meg a megfelelő válaszokat adók száma nőtt még a jó, de hiányos válaszadók száma csökkent.

23. ábra A tanulók össze tudják-e párosítani a foglalkozásokat a tevékenységekkel, (zárt kérdés) N=15

Az adatok változásokat mutatnak a megfelelő kategória a növekedés 50 %-ot mutat a részben jó válaszok is a növekedés 50 %. A nem megfelelő válaszok aránya 0% a második mérésnél. Így ennél a kérdésnél is pozitív eredmények láthatóak.

24. ábra A tanulók össze tudják-e párosítani a foglalkozásokat a tevékenységekkel, (zárt kérdés) N=15

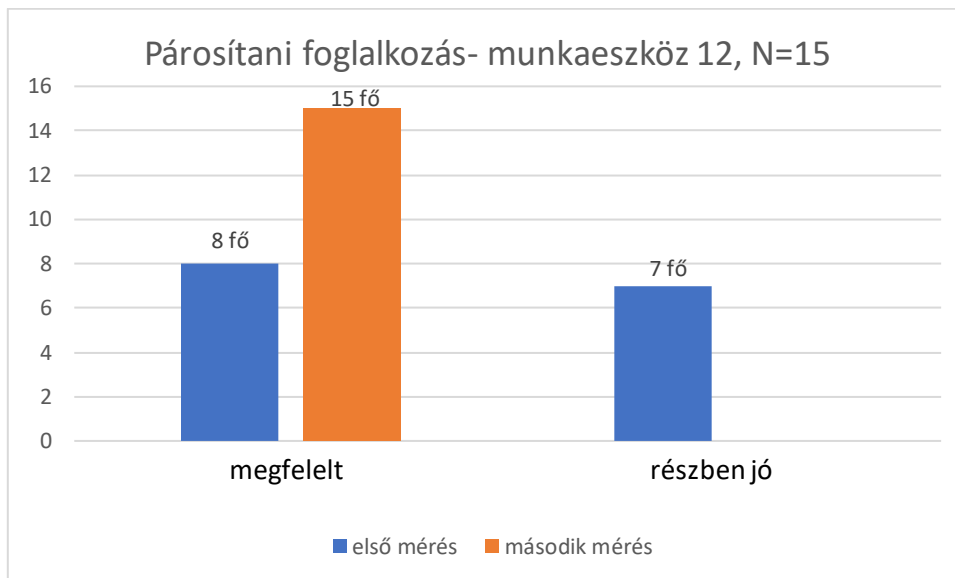

Pozitív változások figyelhetőek meg ennél a kérdésnél is. A megfelelő válaszoknál a növekedés 60 %-a tehető, míg a nem felelt meg válaszok csökkenése 80%-os. A részben jó

válaszok száma a második mérésnél növekedést mutat, ami ebben az esetben pozitívan is értékelhető mivel a nem megfelelő válaszok aránya mindeközben csökkent. Érdeemes megnézni, hogy itt mely válaszokra nem tudtak választ adni.

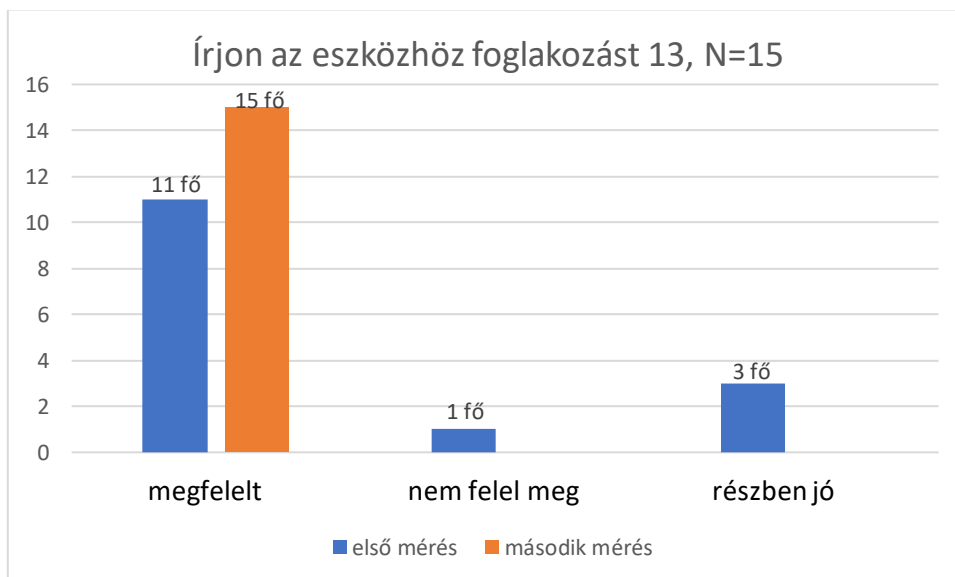
Eszközre vonatkozó kérdések második mérés utáni összehasonlító elemzése

25. ábra A tanulók tudják-e párosítani a foglalkozást a munkaeszközzel, (zárt kérdés)
N=15

A diagrammon jól látható, hogy a második mérésnél a diákok 100%-a 15 fő megfelelő választ adott az összes kérdésekre. Amíg az első mérésnél csak a diákok 53% -a 8 fő adott a kérdésekre helyes választ. A diákok 47%-a 7 fő részben jó választ adott, ami azt jelenti, hogy voltak kérdések a feladatban amiket nem tudtak választ adni vagy helytelen választ adtak.

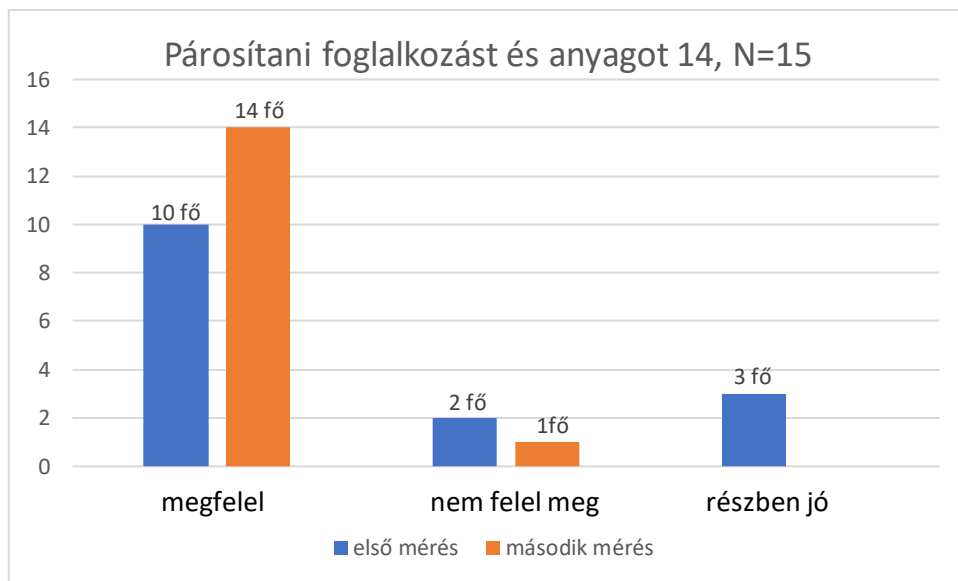
26. ábra A tanulóknak foglalkozást kell írniuk az eszközökhöz, (nyitott kérdés) N=15

A diákok ennél a kérdésnél is a második mérés után 100%-ban helyes az az megfelelet választ adtak. Az első mérésnél a válaszadók 73%-a 11 fő válasza volt megfelelt. 20% 3 fő válasza volt részben jó és 7% 1 fő válasza volt nem meg felelt.

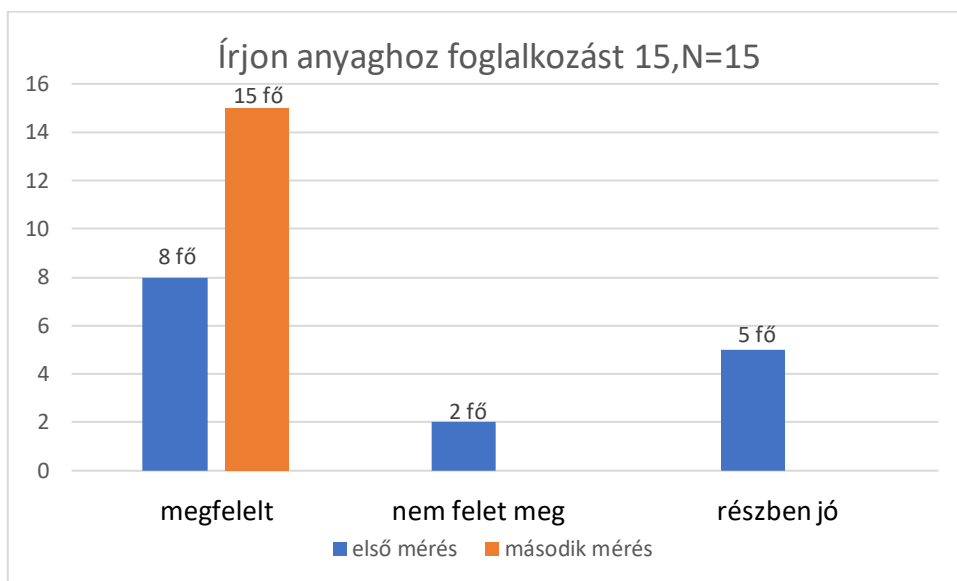
Anyagra vonatkozó második mérés utáni összehasonlító elemzése

27. ábra A tanulóknak a foglalkozásokat és anyagokat kell párosítaniuk, (zárt kérdés)
N=15

A második mérésnél 93% 14 fő adott megfelelet választ a kérdésekre, 7% 1 fő nem felelt meg választ adott. Az első mérésnél a megfelelet válaszok 67% 10 fő, a részben jó válaszok 20% 3 fő, és a nem felelt meg válaszok 13% 2 fő volt. Ez azt mutatja, hogy a második mérés eredményei láthatóan jobbak lettek.

28. ábra A tanulónak az anyagokhoz foglalkozást kell rendelniük, (nyitott kérdés) N=15

A második mérésnél az válaszadó diákok 100%-a megfelelt választ adott. Az első mérésnél a megfelelt választ adók aránya 54% 8 fő, részben jó válaszok 33% 5 fő és 13% 2 fő nem felet meg választ adott.

IV. Eredmények összegzése, hipotézisek igazolása

A dolgozatban a pályaismeretet vizsgáltuk, annak fontosságát az általános iskolások körében. A kutatásunk a pályaaorientáció fogalmát és tartalmi összetevőit tárja fel, különös tekintettel a pályaismeret jelentőségére és az iskolai pályaaorientáció fontosságára.

A pályaaorientáció fogalmát számos magyar szerző különbözőképpen definiálja. De általánosan egyet értenek abban, hogy a pályaaorientáció a tanulók személyes érdeklődésének, képességeinek és értékeinek felismerését, és mindezek együttes megértését jelenti. A pályaaorientáció alapvető elemei közé sorolandó az önismeret, a pályaismeret, és a képzési lehetőségek ismerete.

A kutatás során kérdőíveket alkalmaztunk, melyek a diákok pályaismereti ismereteit volt hivatott felmérni. Ez arra enged következtetni, hogy a diákok az adott válaszaik alapján alapvetően tisztában vannak a különböző foglalkozásokat jellemző tevékenységekkel, és az azokhoz kapcsolódó eszközökkel, de mindezek mellett az eredmények olykor igen változatosak. Az megfigyelhető, hogy a tanulók a zárt kérdésekre adott válaszok esetében jobban teljesítettek. Ami sugallhatja azt is, hogy a konkrétabb egyértelműbb kérdésekre könnyebb volt pontosabb pályaismereti választ adni.

A kutatás során figyelmet fordítottunk a szülői végzettség és a foglalkozások, tanulók pályaismeretére gyakorolt hatására. Az eredmények azt mutatják, hogy a szülők végzettsége és foglalkozása, befolyásolhatja a tanulók pályaismereteit és pályaaorientációs döntéseit.

A pályaaorientációs foglalkozások széles körű bevezetése az általános iskolákban, segítené a tanulók pályaválasztási döntéseinek megalapozását. Az önismeret, a pályaismeret, és a képzési lehetőségek átfogó ismerete hozzájárulhat ahhoz, hogy a diákok tudatosabb döntéseket hozzanak továbbtanulásuk és későbbi karrierjük kialakításában.

Az iskolákban szervezett pályaaorientációs programokat szisztematikusan kellene integrálni a tantervbe, hogy minden diák számára egyenlően elérhetőek legyenek. Mindezek segíthetik a diákokat a személyes érdeklődésüknek és képességeiknek megfelelő pályák megtalálásában.

1. A tanulók pályaismeretének tartalmi elemei megismerhetők, a pálya műveléséhez szükséges tevékenységek, eszközök, anyag megnevezésének vonatkozásában.

A kutatás célja a tanulók pályaismeretének felmérése volt, különös tekintettel a különböző foglalkozásokkal kapcsolatos ismeretekre, mint az adott pályához szükséges tevékenységek, eszközök és anyagok ismerete. A kutatás során kérdőívekkel mértük a diákok tudását ezen a területen. A kérdőív olyan kéréseket tartalmazott, melyek arra irányultak, hogy a tanulók képesek-e helyesen megnevezni az egyes foglalkozásokhoz kapcsolódó tevékenységeket, eszközöket és anyagokat.

Az eredmény alapján a tanulók többsége képes volt helyesen azonosítani a foglalkozásokra jellemző tevékenységeket, eszközöket és anyagokat, ami igazolja a hipotézist. Ez arra utal, hogy a diákoknak van alapszintű ismeretük azokról a foglalkozásokról, amelyekkel a kérdőív során találkoztak. Az eredmények azt mutatták, hogy a tanulók jobban teljesítenek a zárt kérdések esetén, amikor a tevékenység, eszköz, anyag nevét kellett felismerniük, mint a nyitott kérdések esetén, amikor ezeket maguktól kellett megnevezniük. Ezek alapján a tanulók pályaismerete a vizsgált aspektusokban megfelelőnek bizonyult, így a hipotézis igazolást nyert a kutatás alapján.

2. A tanulók sikerebben teljesítenek a pályaismeret összetevői mentén, ha zárt kérdésekre kell válaszolniuk, mint a nyitott kérdések esetén. Vagyis felismerik a megnevezett pályákat, de maguktól nem tudják megfogalmazni ezeket.

A diákok könnyebben felismerik a megadott foglalkozásokhoz kapcsolódó tevékenységeket, eszközöket és anyagokat, ha azokat megnevezzük számukra. (tevékenység, eszköz, anyag, előre megvoltak adva és csak ki kellett választani a helyes válaszokat) Ezzel szemben, ha maguknak kellett megnevezniük mindezeket nyitott kérdés formájában, nehezebben tudtak helyes válaszokat adni.

A kapott eredmények megerősítik a hipotézis igazságát, miszerint a tanulók hatékonyabban tudnak válaszolni a pályaismereti kérdésekre, ha zárt formában kapják meg azokat, mert könnyebben felismerik a helyes válaszokat.

3. A pályaismeretük megbízhatóbb, ha munkaeszközhöz kapcsolódik az előhívás az ismereteknek és legkevésbé sikeresek a munkatevékenység összekapcsolásában.

Az eredmények alapján ez a hipotézis igazságot nyert. A tanulók valóban jobban teljesítenek azon kérdések esetén, amikor a pályához kapcsolódó munkaeszközökkel kapcsolatos ismereteiket kell felidézniük, mint a munkatevékenységekkel kapcsolatos ismereteket.

Munkaeszközzel kapcsolatos ismeretek: A tanulók különösen jól teljesítettek azokban a kérdésekben, amelyek a munkaeszközhöz kapcsolódtak. Egyértelmű volt számukra, hogy melyik eszköz melyik foglalkozáshoz tartozik, és magas volt a helyes válaszok aránya ebben a témakörben.

Munkatevékenységekkel kapcsolatos ismeretek: A munkatevékenységek azonosítása nehezebbnek bizonyult a tanulók számára. Alacsonyabb volt a helyes válaszok aránya és a tanulók gyakran nem tudtak helyesen összekapcsolni tevékenységeket a megfelelő foglalkozásokkal.

Ez az eredmény alátámasztja a hipotézis igazságát, hogy a pálya ismeret megbízhatóbban hívható elő, ha az a munkaeszközökhöz kötődik, míg a munkatevékenységek helyes azonosítása kevésbé sikeres.

4. A tanulók teljesítménye javul a pályaismereti kérdőív kitöltésében, és pontosabbá válik az általuk alkotott pályakép, ha részt vesznek célzott pályaorientációs foglalkozásokon.

A kutatás kitér arra, hogy a diákok (egy osztály 15 fő) részt vette egy célzott pályaorientációs foglalkozáson, amelyet három, egyenként 1,5 órás foglalkozás formájában tartottunk meg. A foglalkozások célja, az volt, hogy a tanulók mélyebb tudást szerezzenek a pályaismeretről. (tevékenység-eszköz-anyag) és segítsük őket a pályaválasztási döntéseik megalapozásában.

A foglalkozások után a tanulók újra kitöltötték a pályaismereti kérdőívet, és a kutatási eredmények azt mutatták, hogy a tanulók jobban teljesítettek a foglalkozások után, mint az előtte mért eredmények alapján. Az összehasonlító elemzés megmutatta, hogy a diákok pontosabb pályaképet alkottak és növekedett azoknak a tevékenységeknek, eszközöknek, anyagoknak a helyes azonosítása, melyek a különböző foglalkozásokhoz kapcsolódnak.

Ez arra utal, hogy célzott pályaaorientációs foglalkozások pozitív hatással voltak a tanulók pályaismeretének fejlődésére, javítva ezzel a kérdőív kitöltésének pontosságát és a tanulók által alkotott pályaképet. Az eredmények tehát igazolják a hipotézist, mivel a foglalkozásokon való részvétel javította a diákok teljesítményét a pályaismereti kérdőívben.

Irodalomjegyzék

- Csirszka János (1966): Pályalélektan. Gondolat kiadó, Budapest
- Fazakas Ida (2004): A pályaaorientáció azonosságai és különbségei a magyar és a román iskolarendszerben. (szakdolgozat) SZIE, GTK, Elméleti és Alkalmazott Pszichológia Tanszék
- Fazakas Ida (2009): A pályaismeret és jelentősége. TÁMOP 2.2.2. „A pályaaorientáció rendszerének tartalmi és módszertani fejlesztése” című projektjéhez kapcsolódó módszertani segédanyag, Székesfehérvár, 2009
- Fazakas Ida (2017): Pályaaorientáció az iskolában – célja, tartalma, módszerei, lehetőségei. In: Szilágyi István (szerk.) Szöveggyűjtemény a szociálpedagógus-képzés kurzusaihoz (92-140) Eger, Líceum Kiadó
<https://real.mtak.hu/160352/1/P%C3%A1lyaaorient%C3%A1ci%C3%B3s%20Szakoszt%C3%A1ly.pdf>, letöltés dátuma: 2024.04.21.
- Fazakas Ida (2018): A tanulók pályaelképzelése, pályaismerete - egy tágabb értelmezés vizsgálata In: Suhajda Csilla Judit (szerk.) „Sok a levél, de egy a fa”. Tanulmányok a pályatanácsadás témaköréből (34– 54). Gödöllő: SZIE GTK Társadalomtudományi és Tanárképző Intézete.
<https://real.mtak.hu/160352/1/P%C3%A1lyaaorient%C3%A1ci%C3%B3s%20Szakoszt%C3%A1ly.pdf>
- Kenderfi Miklós (2019): A pályaaorientáció elmélete és gyakorlata hazánkban. Munkaügyi szemle online, 62 Évf. 2019. 4. 52-61 o.

- Orosz A.-Barna Gy. -Makai A. (2008): Tanulók és szülők a pályaválasztásról. Magyar pszichológiai Társaság XVIII. Országos Nagygyűlés, Nyíregyháza, előadás szimpózium kötet
- Ritoókné Magda (1976): Pályaválasztás, pályaaazonosulás, önmegvalósítás. Kandidátusi értekezés, Budapest
- Ritoókné Magda (1986): A személyiségfejlesztés és pályaválasztás. Tankönyvkiadó, Budapest
- Rókusfalvy Pál (1969): Pályaválasztás, pályaválasztási érettség. Tankönyvkiadó, Budapest
- Super D. E. (1995): Models of career development. In.: Career guidance services for the 90s IJEVG (Marques F. – Rafael M. eds), Lisboa, 47-66. o.
- Szilágyi Klára (1993): Tanácsadási elméletek. GATE GTK, Tanárképző Intézete, Gödöllő
- Szilágyi Klára (1996): A tanácsadó tanár módszertani lehetőségei az iskolában. EKTF, Eger
- Szilágyi Klára (2000): Munka- pálya tanácsadás, mint professzió. Kollégium Kft., Budapest
- Szilágyi Klára (2002a): Pályaorientáció: Módszertani kézikönyv csoportvezetők számára. Közreműködött: Budai G. és társai, Kollégium Kft., Budapest
- Szilágyi Klára (2002b): Pályaorientációs tevékenység módszertani megújulása. In: Pályaorientáció - Új Törekvések. Országos Módszertani Konferencia, Gödöllő, 2002
- Szilágyi Klára (2005): A fiatalok és felnőttek pályaorientációs és karrierépítési készségeinek színtje, fejlesztésének lehetőségei. Kutatási zárótanulmány, Felnőttképzési Kutatási Füzetek, NFI, Budapest
- Szilágyi Klára-Völgyesy Pál (1998): Pályaorientációs foglalkozások tapasztalatai a szakképzésben. Szakképzési szemle, 14. Évf. 1998. 3. 90-95 o.
- Váriné Szilágyi Ibolya (1987): Az ember, a világ, az értékek világa. Gondolat, Budapest
- Völgyesy Pál (1976): A pályaválasztási döntés előkészítése. Tankönyvkiadó, Budapest
- Völgyesy Pál (1995): Pályaismeret, jegyzet a munkavállalási tanácsadó szakos főiskolai hallgatók számára. GATE GTK, Gödöllő
- Zakar András (1988): Pályaválasztási elméletek. Tankönyvkiadó, Budapest
- <https://ikk.hu/szakmakartyak/agazatok>, letöltés dátuma: 2024.04.21.

Ábrajegyzék és táblázatok

1. ábra A minta nemek szerinti eloszlási, N=80.....	15
2. ábra A minta életkor szerinti eloszlása, N=80	15
3. ábra A minta tanulmányi átlaga az elmúlt évben, N=80	16
4. ábra Szülők iskolai végzettsége, N=80	17
5. ábra Szülők foglalkozásának megnevezése, N=80	17
6. ábra Foglalkozás és végzettségi szint közti megfeleltetés, N=80	18
7. ábra A tanulói pályaelképzelések.....	20
8. ábra A tanulók milyen intézménytípusban tanulnának	21
9. ábra Milyen tevékenységek kapcsolódnak a rendőr foglalkozáshoz.....	22
10. ábra Válaszok aránya	23
11. ábra A tanulók a foglalkozásokhoz hozzá tudnak-e rendelni tevékenységeket (nyitott kérdés).....	24
12. ábra A tanulók össze tudják-e párosítani a foglalkozásokat a tevékenységekkel (zárt kérdés)	25
13. ábra A tanulók össze tudják-e párosítani a foglalkozásokat a tevékenységekkel (zárt kérdés)	26
14. ábra A tanulók tudják-e párosítani a foglalkozást a munkaeszközzel (zárt kérdés).....	26
15. ábra A tanulóknak foglalkozást kell írniuk az eszközökhöz (nyitott kérdés).....	27
16. ábra A tanulóknak a foglalkozásokat és anyagokat kell párosítaniuk (zárt kérdés).....	28
17. ábra A tanulóknak az anyagokhoz foglalkozást kell rendelniük (nyitott kérdés)	29
18. ábra Szülők foglalkozásának megnevezése, N=15	34
19. ábra A tanulók milyen intézménytípusban tanulnának, N=15.....	35
20. ábra Milyen tevékenységek kapcsolódnak a rendőr foglalkozáshoz, N=15	35
21. ábra Válaszok aránya, N=15	36
22. ábra A tanulók a foglalkozásokhoz hozzá tudnak-e rendelni tevékenységeket, (nyitott kérdés) N=15	36
23. ábra A tanulók össze tudják-e párosítani a foglalkozásokat a tevékenységekkel, (zárt kérdés) N=15	37
24. ábra A tanulók össze tudják-e párosítani a foglalkozásokat a tevékenységekkel, (zárt kérdés) N=15	37
25. ábra A tanulók tudják-e párosítani a foglalkozást a munkaeszközzel, (zárt kérdés) N=15	38
26. ábra A tanulóknak foglalkozást kell írniuk az eszközökhöz, (nyitott kérdés) N=15	38
27. ábra A tanulóknak a foglalkozásokat és anyagokat kell párosítaniuk, (zárt kérdés) N=15	39
28. ábra A tanulóknak az anyagokhoz foglalkozást kell rendelniük, (nyitott kérdés) N=15.....	40
1. táblázat Az anyák tizenegy leggyakoribb foglalkozása.....	18
2. táblázat Az apák tíz leggyakoribb foglalkozása.....	19
3. táblázat A tanulók tíz leggyakoribb pályaelképzeléseik	20
4. táblázat A kérdésre adott helytelen válaszok aránya N= 38	24
5. táblázat A kérdésre adott helytelen válaszok aránya N= 12	27
6. táblázat A kérdésre adott helytelen válaszok aránya N= 23	29

Mellékletek

1. Melléklet

Ágazatok a középfokú szakképzésben

Bányászat és kohászat
Egészségügyi technika
Egészségügy
Elektronika és e elektrotechnika
Élelmiszeripar
Építőipar
Épületgépészet
Fa- és Bútoripar
Gazdálkodás és menedzsment
Gépészet
Honvédelem
Informatika és Távközlés
Kereskedelem
Környezetvédelem és vízügy
Kereskedelem és szállítmányozás - Közlekedés ágazat - Szállítmányozás ágazat
Kreatív - Kreatívipar ágazat - Kreatív- vizuális ágazat - Kreatív színház- és hangtechnika ágazás
Mezőgazdaság és erdészet
Rendészet és közszolgálat
Oktatás
Specializált gép- és járműgyártás
Sport
Szépészet
Szociális
Turizmus- vendéglátás

2. Melléklet

Pályaismereti kérdőív

Tanulói pályaismereti kérdőív

	Magyar agrár ÉS ÉLETTUDOMÁNYI egyetem	
	VIDÉKFEJLESZTÉSI ÉS FENNTARTHATÓ GAZDASÁGI INTÉZET	
	1118 Budapest Villányi út 29-43. Tel: +36-1/305-7354, +36-1/305-7528 Web: www.mate.hu	

Kérdőív

A kérdőív kitöltése nem kötelező!

Kérlek, töltsd ki a kérdőívet, mert ezzel segíted a munkánkat! 😊

1. Nemed (húzd alá): fiú, lány **2. Életkorod:** év **3. Osztályod:**

4. Elmúlt évben mennyi volt a tanulmányi átlagod?

5. Szüleid foglalkozása?

Anya:

Apa:

6. Szüleid iskolai végzettsége?

Anya:

Apa:

7. Húzd alá azokat a tevékenységeket, amelyek a rendőr foglalkozáshoz kapcsolhatók! (Többet is alá kell húznod!)

kiszolgálni, jegyzőkönyvet írni, védeni, megbékíteni, intézkedni, összeszerelni, ellenőrizni, felderíteni

8. Te mi szeretnél lenni leginkább? Ezt a foglalkozást milyen iskolatípusban lehet tanulni? Egészítsd ki a mondatot!

..... szeretnék lenni, és ezért fogok járni.

9. A következő foglalkozásokhoz írd olyan tevékenységeket, cselekvéseket (igéket), amit szerinted ez a szakember csinál! Pl. ápoló – bekötöz, beszélget
(Próbáld meg más szavakkal megfogalmazni, nem a foglalkozás nevét megismételni!)

<i>Foglalkozás</i>	<i>Tevékenységek</i>
Egészségügyi asszisztens	
Gépi és CNC forgácsoló	
Óvodai nevelő	
Kertész	

<i>Foglalkozás</i>	<i>Tevékenységek</i>
Panziós fogadás	
Pénzügyi-számviteli ügyintéző	
Asztalos	

Szőlész -Borász

10. Kösd össze az egyes foglalkozásokat, szakmákat a hozzájuk tartozó tevékenységgel!

terít
kiszolgál
számláz

Turisztikai
technikus

Vállalkozási
üzgvyiteli üggyintéző

telefonál
e- maileket ír
kommunikál

telefonál,
tanácsot ad,
szervez

Panziós- fogadós

Pincér –
vendégtéri
szakember

tájékoztat,
pénzügyi
tervet,
elemzést
készít

gereblyél,
lapátol,
takarmányoz

Kertész

Gazda

mér,
kavar,
ízesít

válogat,
aprít,
főz
jogszabályoka

Pék

Kistermelői
élelmiszerelőállító

ültet,
kapál,
metsz

11. Kösd össze az egyes foglalkozásokat, szakmákat a hozzájuk tartozó tevékenységgel!

	köszörül, mar, méretre vág összeszerel, kapcsolási rajzot „olvas”, bemér	
	szöveget rögzít és tördel, ábrát beilleszt ragaszt, összeilleszt, csiszol	

ágyat húz,
öltöztet, vásárol

ebédeltet, játszik,
öltöztet

vérnyomást mér,
beszélget,

fénymásol,
felügyel,
korrepetál

12. Párosítsd az egyes foglalkozásokat a hozzájuk tartozó munkaeszközökkel!
A számok mellett lévő négyzetbe írd betűket!

1. mezőgazdasági gépész	a) telefon, számítógép, jegyzetfüzet
2. bőrtermék készítő	b) alkoholszonda, jegyzőkönyv, fényképezőgép
3. logisztikai technikus	c) fejtű, kombájn, kapa
4. rendőr	d) tű, olló, lyukasztógép

1: 2: 3: 4:

1. kertész technikus	a) gyógyszer, lázmérő, infúzió
2. asztalos	b) internet, könyv, számla
3. turisztikai technikus	c) fűrész, fűrés, gyalu
4. csecsemő- és gyermekápoló	d) metszőolló, kapa, oltókés

1: 2: 3: 4:

13. Írd az alábbi eszközökhöz, képekhez foglalkozásokat, szakmákat!

ecset

vérnyomásmérő

könyv

permetezőgép

pénz

metszőolló

telefon

csavarhúzó

14. Párosítsd, hogy milyen anyaggal dolgoznak az alábbi foglalkozások!
A számok mellett lévő négyzetbe írd betűket!

1. kozmetikus technikus

a) szám

2. asztalos

b) krém

3. pénzügyi számviteli ügyintéző

c) fa

4. pék-cukrász

d) gyümölcs

1:

2:

3:

4:

1. oktatási asszisztens

a) bőr

2. könnyűipari technikus

b) könyv

3. kereskedelmi értékesítő

c) föld

4. kertész

d) pénz

1:

2:

3:

4:

15. Írj az alábbi anyagokhoz foglalkozásokat, amelyek dolgoznak vele!

papír

fém

textil

víz

ember

kő

festék

cserép

3. Melléklet

3x 1,5 órás pályaismereti foglalkozás

1. Foglalkozás- Tevékenység

A csoportfoglalkozás tematikája

I. Hangulatteremtés

Bemutakozás, szerződéskötés

1. Gyakorlat – Szerződés kötés

Feladat célja: Az együttműködés szabályainak tisztázása

Idő: 20 perc

Eszköz: filctoll, tacepao

Az első alkalommal fontosnak tartom, hogy elmondjam, hogy amik itt elhangzanak nem kerülnek nyilvános közlésre, és szeretném, ha ezt ti is betartanátok. Kérlek titeket, hogy ami a csoportban elhangzik az maradjon is ott. Nincsenek jó vagy rossz válaszok. Szintén fontos, hogy mindenkinek joga van a passzolásra, ez azt jelenti, hogy ha valamire nem akar valaki válaszolni vagy egy feladatban részt venni akkor passzolhat. De többi résztvevőnek joga van tudni a passzolás okát. Kérlek titeket legyetek fegyelmezettek és csendesek. A könnyebb kommunikáció érdekében tegeződjünk. Kérem a mobiltelefonokat senki se használja a foglalkozások alatt. Ezeket a szabályokat felírjuk egy tacepaora, és közösen gyűjtünk még szabályokat, amiket szeretne a csoport. Ezt követően mindenki aláírja a papírt és kitesszük a terembe jól látható helyre, hogy a foglalkozások alatt bármikor megtekinthető legyen.

II. Célkitűzés

Első foglalkozás célja, hogy megismerkedjete a tevékenységgel.

III. Ismeretfeldolgozás

Módszer: gyűjtés, önálló munka, csoportos munka

2. Gyakorlat – Pályapóker

Feladat célja: pályák összegyűjtése

Idő: 20 perc

Eszköz: -

A diákok a teremben körben ülnek. A foglalkozást vezető mond egy foglalkozást pl: rendőr. Ezt követően az óramutató irányának megegyezően halad majd a kör. A soron következő diáknak az előtte elhangzott foglalkozás kezdő betűjével kell mondani egy foglalkozást és így tovább. pl. rendőr- raktáros- régész. Az elhangzott foglalkozásokat ismételni nem lehet. Passzolni lehet, de ebben az esetben az adott játékos kiesik a játékból. A játék addig tart míg meg nem születik a győztes.

3. Gyakorlat – Otthonomban rajz

Feladat célja: rávilágítani arra, hogy otthoni környezetben is rengeteg tevékenységet csinálunk.

Idő: 20 perc

Eszköz: papír, íróeszköz

A gyerekeknek egy lapra le kell rajzolniuk, hogy otthon milyen tevékenységeket csinálnak. 3-5 tevékenység elég lesz. Majd ezeket mindenki megosztja a csoporttal.

4. Gyakorlat – Tevékenységek, amiket szeretsz csinálni.

Feladat célja: összegyűjteni azon tevékenységeket, amiket örömmel csinálunk

Idő: 30 perc

Eszköz: papír, íróeszköz

Egy lapra középre fel kell írni tevékenységeket, amiket szeretsz csinálni pl: filmezni, barátokkal lógni, zenét hallgatni. 6-10 darabot kell összeszedni. Majd ezt követően a lap jobb oldalára fel kell írni, hogy ezek közül mi kerül pénzbe, melyek azok a tevékenységek, amelyekért fizetni kell. Ezt követően a lap bal oldalára azt kell felírni, hogy melyik tevékenységekkel lehet pénzt keresni, pl: zene stb... Ezután a tevékenységeket foglalkozásokkal kell kiegészíteni pl: zene- zenész, zeneszerző. Végezetül az összeírt szakmák közül egyet ki kell választani, ami ezek közül szívesen lennél.

IV. Személyeshozam:

Szeretném, ha megfogalmaznátok, hogy az összegyűjtött tevékenységek alapján milyen új dolgokat tudtatok meg saját magatokról.

V. Következő alkalom előkészítése

Örülök, hogy a mai foglalkozáson mindenki aktívan részt vett. A következő alkalommal az eszközzel fogunk megismerkedni.

2. Foglalkozás – Eszköz

A csoportfoglalkozás tematikája

I. Hangulatteremtés

1. Gyakorlat- Mi lehet ez?

Feladat célja: Hangulatteremtés, feladatra hangolás, érzékszervek használata

Idő: 20 perc

Eszköz: nagy doboz, kendő, apró tárgyak pl: kő, radír, pénz

A dobozba különböző tárgyakat helyezünk el pl: kő, radír, pénz, dió, kréta stb... A gyerekek behunyt szemmel vagy kendővel eltakart szemmel a kosárból kivesznek egy-egy tárgyat és meg kell próbálniuk kitalálni, hogy milyen tárgyat húztak ki. Ha kitalálták mit húztak el kell mondaniuk, hogy miről ismerték fel az adott tárgyat.

II. Célkitűzés

A foglalkozás célja, hogy megismerkedjete a eszközökkel.

III. Ismeretfeldolgozás

Módszer: gyűjtés, önálló munka, csoportos munka, fogalommeghatározás

2. Gyakorlat – Találd ki, ki használja

Feladat célja: pályák összegyűjtése

Idő: 40 perc

Eszköz: papír, íróeszköz, tárgyak

A feladat elején tárgyakat mutatunk meg a gyerekeknek pl: csavarhúzó, ragasztó, sztetoszkóp stb... A csoportot 3-4 kisebb csoportra osztjuk csoportonként egy eszközt kell választaniuk. A választott eszközhöz 8-10 foglalkozást kell írniuk. Majd ezután minden

csoport ismerteti az összegyűjtött foglalkozásokat. Ezt követően az asztalra kitett tárgyakkal kapcsolatban azt kell leírniuk a csoportoknak, hogy az adott eszközöket kik készítik pl: könyv- könyvkötő, szék- asztalos. Utolsó feladatként mindenkinek ki kell mindezek közül egyet választani, ami tetszett neki, esetleg szívesen is csinálná.

3. Gyakorlat – Memória- lánc

Feladat célja: eszköz fogalmának tudatosítása

Idő: 20perc

Eszköz: papír, íróeszköz, tárgyak

Alakítsunk egy kört. Az adott témakörünk az eszköz. Mondunk egy eszközt pl. szög. A jobbra ülő tanuló színén mond egy eszközt, de a sajátja elé teszi az előbb már elhangzottat pl: szög-vonalzó. Ahogy a kör halad egyre több eszközünk lesz és ezeket megfelelő sorrendbe kell rakni pl. szög- vonalzó- radír- szétosztókóp-.... Ha a körkörbe ért akkor lehet folytatni a játékot, ha valaki hibázik kiesett. De akár minden kör után új játékot lehet kezdeni új kezdő személlyel. A lényeg, hogy minél több eszközt összegyűjtsünk. A memóriálánc végén mindegy gyerek az általa mondott eszközök közül kiválaszt egyet és elmondja szerinte milyen munkakörökben lehet hasznosítani az adott tárgyat.

4. Gyakorlat- Hogy érezted ma magad

Feladat célja: a foglalkozással kapcsolatos érzések feltárása

Idő: 10 perc

Eszköz: nexus életszerepeink kártya

A kártyalapokat a kör közepén a földön szétszórjuk. Arra kérjük a csoport tagjait, hogy mindenki jól nézze meg a lapokat és válasszon egyet, amivel a mai foglalkozást és az azzal kapcsolatos érzéseit jellemezni tudná. Ezt követően minkéinek 2-3 mondatban el kell mondani, hogy hogyan érezte magát és miért az a kártyát választotta, ami épp nála van.

IV. Személyeshozam:

Mondatbefejezés. Most azt gondolom, hogy ... lehetnék.

V. Következő alkalom előkészítése

A következő alkalommal az anyaggal fogunk megismerkedni. Arra szeretnék kérni titeket, hogy mindenki gondolkozzon el azon, hogy mi is tartozhatnak ide.

3. Foglalkozás - Anyag

A csoportfoglalkozás tematikája

I. Hangulatteremtés

1. Gyakorlat - Emojik

Feladat célja: Felmérni, hogy ki milyen érzésekkel jött.

Idő: 10 perc

Eszköz: Különböző hangulatjeleket ábrázoló kártyák

A hangulatjeles kártyákat szétszórjuk egy asztalon, megkérjük a csoporttagokat, hogy válasszák ki azt, ami leginkább kifejezi, hogyan érzik most magukat. Ha mindenkinek sikerült választani, megkérjük a résztvevőket, hogy mutassák meg a választott kártyát a többieknek és mondják el, mitől vannak benne ilyen érzések. Megjegyzés: A megosztó körben érdemes a csoportvezetőnek nyitni a kört és az érzéseiről beszélni, ez segítheti a résztvevők önfeltárását is elindítani.

II. Célkitűzés

A foglalkozás célja, hogy megismerkedjete az anyaggal.

III. Ismeretfeldolgozás

Módszer: gyűjtés, önálló munka, csoportos munka, fogalommeghatározás

2. Gyakorlat – Anyag és foglalkozás

Feladat célja: Az anyagok szakmákhoz csatolása

Idő: 15 perc

Eszköz: papír, íróeszköz

Több állomást alakítunk ki papír, textil, fém, víz stb...az a feladat, hogy ezekhez az anyagokhoz minél több szakmát gyűjtsünk össze.

3. Gyakorlat – Activity

Feladat célja: Az anyag rögzítése kreatív módon

Idő: 30 perc

Eszköz: papír, íróeszköz, tábla, kréta

A feladat igen hasonló az eredeti játékhoz, de itt az anyagokat kell lerajzolni, elmutogatni vagy körülírni. A tanulók húznak egy lapot az azon található anyagot kell elmutogatniuk vagy körülírniuk, lerajzolniuk. Azt, hogy körülírni, rajzolni vagy mutogatni kell azt szintén húzással dől el. A játékosnak 3 perc áll rendelkezésére, hogy körülírja, lerajzolja vagy elmutogassa az adott anyagokt. Amelyik játékos leghamarabb kitalálja azé a pont.

4. Gyakorlat – Ország város

Feladat célja: Felmérni, hogy ki milyen érzésekkel jött.

Idő: 30 perc

Eszköz: papír, íróeszköz,

Ország város egy kicsit másként a játék megkezdése előtt 4-5 csoportot kell kialakítani. A csoporttagoknak kell egy táblázatot készíteniük szakma – eszköz – anyag – tevékenység oszlopokkal. A csoportvezető magában elkezd mondani az abc-t. Egy diák jelzi mikor álljon meg és ahol megállt azzal a betűvel kell szakmát, eszközt, anyagot, és tevékenységet írniuk a diákoknak. A játékban az a csapat nyer amelyik a legtöbb pontot gyűjti.

5. Gyakorlat – Hogyan érezted magad a foglalkozások alatt

Feladat célja: Felmérni, hogy ki milyen érzésekkel távozik.

Idő: 5 perc

Eszköz: Különböző hangulatjeleket ábrázoló kártyák

A foglalkozás elején használt emoji segítségével most egy olyan szimbólumút kell választaniuk, ami azt jellemzi, hogy hogyan érezték magukat a 3 alkalmas foglalkozás alatt. Az emojiakat nem kell ismertetni csak meg kell mutatni.

IV. Személyeshozam:

Mondatbefejezés. A foglalkozások alatt azt tanultam meg, hogy....

V. A csoportfoglalkozás zárása a csoport feloszlása.

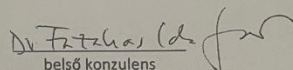
NYILATKOZAT

Pákay-Gáspár Tímea (név) (hallgató Neptun azonosítója: A3MD3W) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem²

Kelt: 2024 év 04 hó 19 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

NYILATKOZAT

A diplomadolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve:	Pákay-Gáspár Timea
A Hallgató Neptun kódja:	A3MD3W
A dolgozat címe:	Pályaismeret vizsgálata általános iskolások körében
A megjelenés éve:	2024
A konzulens intézetének neve:	Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve:	Humántudományi Szakképzési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottnak tartom, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

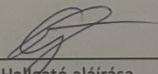
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: Budapest, 2024, április 24.

Hallgató aláírása